

Załącznik nr 3
do
Uchwały Nr XXVI/145/2013
Rady Gminy Lutowiska
z dnia 8 maja 2013r.

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA**

CZĘŚĆ II – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GLÓWNY PROJEKTANT:

mgr inż. arch. krajobrazu Hanna Czajkowska

członek Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie – nr 385

ASYSTENT:

inż. gospodarki przestrzennej Katarzyna Samoraj

KONSULTACJE:

mgr inż. arch. Jan Łukasz Juraszyński

członek Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie – nr 075

mgr inż. arch. krajobrazu Anna Pugacewicz

członek Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie – nr 384

Warszawa, 2011-2013

1. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ I ICH WPŁYW NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

Rozwój i zagospodarowanie przestrzenne jednostki administracyjnej, w tym gminy Lutowiska, zależne są od uwarunkowań ponadlokalnych (zewnętrznych) i lokalnych (wewnętrznych). Syntetyczna analiza głównych uwarunkowań ma znaczący wpływ na określenie najbardziej pożądaných i z drugiej strony realnych kierunków rozwoju gospodarczego gminy.

Poniżej przedstawiono uwarunkowania odgrywające wiodącą rolę w kształtowaniu kierunków rozwoju gminy z wyróżnieniem sprzyjających i zagrażających jej rozwojowi. Następnie zamieszczono tabelę zawierającą wyciąg uwarunkowań kluczowych dla zagospodarowania gminy z jednoczesnym określeniem ich wpływu na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego.

Głównymi uwarunkowaniami sprzyjającymi rozwojowi gminy są:

- atrakcyjne warunki środowiska naturalnego (klimat, lasy, wody otwarte, bogata flora i fauna charakterystyczna dla regionu bieszczadzkiego,...) o najwyższych walorach przyrodniczo – krajobrazowych;
- atrakcyjne położenie geograficzne (serce Bieszczad) i administracyjne (przy granicy z Ukrainą i Słowacją), w kontekście planowanego przejścia granicznego Żurawin - Boberka;
- przyrodnicza i kulturowa atrakcyjność terenu;
- rezerwy terenowe pod osadnictwo z usługami (turystycznymi);
- możliwość uzyskania środków na rozwój infrastruktury z funduszy Unii Europejskiej.

Głównymi barierami dla rozwoju mogą być:

- peryferyjne usytuowanie gminy w stosunku do głównych tras komunikacyjnych – drogowych i kolejowych, oraz przejść granicznych międzynarodowych;
- duże ograniczenia w przestrzennym rozwoju zagospodarowania gminy wynikające z: niedostatecznie rozwiniętej infrastruktury technicznej, w tym dróg;
- rozpraszanie zabudowy, powodujące wzrost zapotrzebowania na transport i pozostałą infrastrukturę techniczną;
- nieprzystosowanie układu komunikacyjnego do sezonowości ruchu;
- konflikty społeczne i ekologiczne, ujawniające się przy realizacji planowanego zagospodarowania, w tym modernizacji i rozbudowy układu drogowego i infrastruktury technicznej;
- ograniczone możliwości w poprawie parametrów technicznych i użytkowych drogi wojewódzkiej i dróg powiatowych na terenach zwartej zabudowy;
- brak dobrych i szybkich połączeń z miastem wojewódzkim oraz pozostałymi dużymi miastami regionu, brak wystarczających połączeń alternatywnych, szczególnie szynowego, z pozostałymi miastami Polski;
- brak rozwiązania problemu parkowania dla turystów.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

Zakres uwarunkowań badanych zgodnie z wymogami ustawy i rozporządzenia	Kluczowe stwierdzenia dla przyszłych kierunków rozwoju gminy	Wpływ uwarunkowań na ustalanie kierunków
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU ORAZ Z STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY		
<p><i>PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE – STAN PRAWNY</i></p>	<p>Studium uwarunkowań (...) gminy Lutowiska składa się z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Załącznika nr 1 - "Polityka przestrzenna i kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy" ▪ Załącznika nr 2 - "Kierunki zagospodarowania przestrzennego i polityka przestrzenna gminy Lutowiska" <p>Na obszarze gminy Lutowiska zgodnie ze stanem na marzec 2013 obowiązuje 29 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 17 z nich powstało zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym z 7 lipca 1994r., a 12 na podstawie ustawy z 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.</p> <p>Obszar pokryty planami stanowi około 0,01% powierzchni gminy. Po uwzględnieniu terenów leśnych planami jest objęte około 6,6% powierzchni.</p> <p>Bardzo niski stopień pokrycia powierzchni gminy planami miejscowymi skutkuje zanikiem procesu planowania przestrzennego. Na podstawie obowiązującego prawa wydawane decyzje (w przypadku braku planu miejscowego) nie muszą być zgodne ze studium, co może się przyczyniać do generacji i pogłębiania chaosu przestrzennego. Opisane wyżej zjawisko jest bardzo niekorzystnie dla gminy, zarówno pod względem funkcjonalno – przestrzennym jak i ekonomicznym, która jako gmina turystyczna swój rozwój opiera na jakości przestrzeni gminy.</p> <p>W okresie 2007 - 2012 na terenie gminy wydanych zostało 66 decyzji o warunkach zabudowy i 12 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Znaczna część wydawanych decyzji dotyczy zabudowy mieszkaniowej i usługowej, co jest zgodne z podstawowymi funkcjami gminy. Jednakże większość inwestycji budowlanych lokalizowana jest poza zwartym obszarem zabudowań wiejskich. Jest to niekorzystne zjawisko prowadzące do zaburzenia ładu przestrzennego.</p>	<p>Dostosowanie aktualnego studium do obowiązującego prawa.</p> <p>Weryfikacja wizji i polityki przestrzennej gminy zgodnie z aktualnymi uwarunkowaniami, przy uwzględnieniu nowych czynników wpływających na rozwój gminy.</p> <p>Zgodnie z ustaleniami Planu ochrony dla BdPN na obszarze Parku należy dążyć do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, natomiast w otulinie Parku w/w Plan ochrony zaleca sporządzenie planów miejscowych.</p> <p>Weryfikacja przeznaczenia terenu określonego w aktualnym studium oraz obowiązujących planach, tak by kierunki zagospodarowania przestrzennego uwzględniały naturalne predyspozycje terenu do wprowadzenia konkretnej funkcji.</p>
<p><i>DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW</i></p>	<p>Zgodnie z aktualnym zagospodarowaniem terenu obszary zurbanizowane i zabudowane zajmują około 0,83% powierzchni gminy (ponad 85% stanowią grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione). Tereny otwarte, wolne od zabudowy i przekształceń zajmują niecałe 10% obszaru gminy.</p>	<p>Gmina posiada rezerwy terenowe do potencjalnego zainwestowania. Należy racjonalnie gospodarować posiadanymi rezerwami. Dodatkowo, zgodnie z Planem ochrony BdPN na obszarze Parku zakazuje się zmiany przeznaczenia terenów leśnych, a na terenie otuliny zaleca się utrzymanie dotychczasowego przeznaczenia terenów lasów.</p>

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO		
<i>ZASOBY I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA</i>		
<i>Geologia i rzeźba terenu</i>	<p>Najwyższym punktem jest Tarnica (1346 m n.p.m.), a najniższy znajduje się w dolinie Sanu (450 m n.p.m.). Dominują tu stoki o silnym nachyleniu (9° - 19°) i strome (> 19°). Stoki umiarkowanie nachylone (4° - 9°) występują w okolicach zamieszkałych przez ludzi, a słabo nachylone (2° - 4°) w okolicach miejscowości Lutowiska, Smolnik, Dwernik, Ustrzyki Górne. Najczęściej tereny o najmniejszym nachyleniu położone są niesymetrycznie - na jednym z brzegów rzeki.</p> <p>Teren gminy Lutowiska położony jest w obrębie Karpat Wschodnich, które zbudowane są ze skał fliszowych. Grzbiety górskie ciągnące się z północnego-zachodu na południowy-wschód są zbudowane z odpornych piaskowców krośnieńskich lub ciśnieńskich. Obniżenia dolinne nawiązują do skał piaskowcowo-łupkowych oraz do spękań i uskoków tektonicznych tworzących doliny poprzeczne. W partiach grzbietowych, zwłaszcza na bezleśnych połoninach, odsłaniają się fragmenty litej skały i występują kamienne rumowiska. Na powierzchni uwidaczniają się osady deluwialne, a w dolinach rzek aluwialne terasy – zalewowa i nadzalewowa. Spąg teras budują zwiry i piaski frakcji korytowej, a strop, gliniaste lub piaszczyste mady frakcji powodziowej.</p>	<p>Ochrona i ekspozycja charakterystycznych elementów naturalnej rzeźby terenu.</p> <p>Zastosować do określania nowych terenów wskazanych pod inwestycje.</p>
<i>Udokumentowane złoża kopalin oraz zasobów wód podziemnych</i>	<p>Na terenie gminy Lutowiska występują kopaliny podstawowe (ropa naftowa i gaz ziemny) oraz kopaliny pospolite (kamienie drogowe i budowlane).</p> <p>Teren gminy Lutowiska w całości znajduje się na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) „Zbiornik Warstw Krosno” (Bieszczady).</p>	<p>Zgodnie z Planem Ochrony BdPN na obszarze Parku zakazuje się eksploatacji surowców naturalnych oraz pozyskiwania skał oraz minerałów. Na terenie otuliny BdPN zakazuje się pozyskiwania dla celów gospodarczych skał a także minerałów. Zakaz ten nie dotyczy istniejących już inwestycji oraz prowadzenia nowej działalności o której mowa w art 16 ust. 2a ustawy z dnia 4 lutego 1994r. prawo geologiczne i górnicze.</p>
<i>Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych</i>	<p>Aktualnie prowadzona jest eksploatacja na terenie trzech obszarów górniczych (Dwernik, Zatwarnica i Skorodne).</p>	<p>Obowiązują przepisy odrębne.</p>
<i>Gleby</i>	<p>Na obszarze gminy Lutowiska przeważają gleby brunatne. Wśród nich dominują gleby brunatne wylugowane i kwaśne. Pozostałe gleby to gleby inicjalne, glejowe (w miejscach wysięków wód gruntowych, na terenach młak i źródłisk), organiczne, organiczno-mineralne i aluwialne.</p>	<p>Chronić gleby organiczne oraz kompleksy glebowe korzystne dla rolnictwa poprzez ich racjonalne przeznaczenie pod funkcje inne niż rolne.</p>
<i>Klimat</i>	<p>Gmina Lutowiska charakteryzuje się tzw. klimatem górskim, o stosunkowo silnych cechach kontynentalnych. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec,</p>	<p>Zmienność pogody ma wpływ na stopień turystycznego wykorzystania terenu.</p>

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

	<p>najchłodniejszym - luty. Średnia roczna temperatura wynosi 6°C: latem +17°C, zimą -6°C.</p> <p>Najwyższe opady notowane są lipcu (150 – 170mm), a najniższe w styczniu (ok. 70mm). Ilość opadów atmosferycznych waha się w granicach 800 – 1000mm rocznie, a w wyższych partiach 1200 – 1300mm.</p> <p>Przeciętnie mroźnie jest przez 75 dni w roku (w wyższych partiach Bieszczad około 100), natomiast pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 110 - 120 dni, a w Wysokich Bieszczadach nawet 200 dni. Początek pokrywy śnieżnej przypada na październik - listopad, a koniec na kwiecień - maj (zależy od wysokości n.p.m.).</p>	<p>Umożliwić stworzenie bogatej oferty turystyczno - rekreacyjnej dywersyfikując aktualne formy wypoczynku.</p> <p>Pomimo dużej ilości dni z pokrywą śnieżną, zgodnie z Planem ochrony BdPN, na obszarze Parku zakazuje się budowy nowych wyciągów narciarskich, a te dopuszczone w otulinie mają być położone możliwie jak najdalej od granic BdPN.</p>
<p><i>Zasoby wodne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Wody powierzchniowe</i> <i>Rzeki</i> 	<p>Sieć rzeczna ma przebieg kratowy, co jest charakterystyczne dla gór o rusztowej budowie. Gęstość sieci rzecznej jest duża i nie spada poniżej 1 km/km². Tworzą ją głównie małe ciek. Reżim rzek bieszczadzkich charakteryzuje się nierównomiernym rozłożeniem w czasie i częstymi zmianami stanów wody. Rzeki i potoki na tym obszarze mają zasilanie deszczowo - gruntowo - śnieżne. Opisane są trzy maksima odpływu: wiosenne, przypadające na kwiecień, związane z wezbrzeniami roztopowymi, letnie (drugorzędne) – w lipcu, związane z dużym natężeniem opadów i wczesnozimowe (grudzień). Minima odpływu występują w okresie jesiennym i zimowym (wrzesień-październik i styczeń-luty).</p> <p>Największym ciekim wodnym jest San, a jego największym dopływem jest Wołosaty.</p>	<p>Chronić przed zabudową doliny i najbliższe otoczenie rzek.</p> <p>Zgodnie z Planem ochrony BdPN na obszarze Parku nakazuje się wyznaczenie pasa o szerokości 50m z zakazem zabudowy (za wyjątkiem obiektów służących celom BdPN). Natomiast w otulinie BdPN pas ten ma wynosić min. 15 - 20m od linii brzegowej, z zastrzeżeniem, że dla Sanu odległość ta ma wynosić 50m.</p>
<p><i>Wody stojące</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Wody podziemne</i> 	<p>Na obszarze gminy wody stojące występują w postaci niewielkich oczek wodnych, starorzeczy, oraz rozlewisk utworzonych przez bobry.</p> <p>Obszar gminy położony jest w obrębie górsko-wyżynnej prowincji hydrologicznej, w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 431 „Bieszczady”. Wody wglębne są wodami zbiornika czwartorzędowego i trzeciorzędowego. Wahania zwierciadła wód podziemnych występują na wiosnę, kiedy poziom podnosi się z roztopów pokrywy śnieżnej oraz latem z opadów.</p>	<p>Chronić przed zabudową najbliższe sąsiedztwo wód stojących.</p> <p>Chronić piętro trzeciorzędowe i czwartorzędowe przed zanieczyszczeniami - nie lokalizować obiektów narażających na zanieczyszczenia na obszarach o płytkim poziomie wód gruntowych lub na obszarach słabej izolacji poziomów wodonośnych lub bez izolacji.</p>
<p><i>Występowanie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych</i></p>	<p>Zgodnie z dokumentem „Wytyczenie obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w zlewni Sanu, jako integralny element studium ochrony przeciwpowodziowej” na bezpośrednie zagrożenie powodzią w gminie Lutowiska są narażone tereny położone w obrębie koryta rzeki San i równiny zalewowej. W związku z powyższym bezpośrednie zagrożenie powodzią nie obejmuje terenów istniejącej zabudowy.</p> <p>Wg danych SOPO (System Osłony Przeciwsuwiskowej) na obszarze gminy Lutowiska nie występują osuwiska oraz tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych. Jednakże ze względu na budowę geologiczną, cały obszar gminy</p>	<p>Na obszarach bezpośredniego zagrożenia obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne. Nie wyznaczać nowych terenów inwestycyjnych (innych niż te które wynikają z przyjętych dokumentów i decyzji planistycznych; ograniczyć wprowadzanie nowej zabudowy na terenach leżących w zasięgu stref zagrożenia powodziowego.</p> <p>Na obszarach zagrożonych nie wyznaczać terenów zabudowy.</p>

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

	należy traktować jako potencjalne narażony na niebezpieczeństwo zaistnienia takich zjawisk, w szczególności na stokach stromych o nachyleniu powyżej 15°.	
<i>Flora</i>	<p>W Bieszczadach wyróżnia się trzy piętra roślinności (piętro pogórza, regiel dolny oraz piętro połonin). Zbiorowiska roślinne w gminie stanowią w przeważającej części mieszaną gatunków lokalnych z sąsiednich (naturalnych i półnaturalnych) biocenoz, a także przywleczonych świadomie lub przypadkowo przez człowieka z różnych stref klimatycznych.</p> <p>Na obszarze gminy Lutowiska znajduje się 66 gatunków roślin prawnie chronionych, w tym 58 z nich objętych jest ścisłą ochroną.</p>	Chronić przed zabudową obszary charakterystycznej roślinności oraz obszary występowania gatunków roślin prawnie chronionych.
<i>Fauna</i>	<p>Fauna Bieszczadów jest typowa dla Beskidów Wschodnich. Obejmuje około 230 gatunków zwierząt kręgowych. Bardzo bogaty, lecz znacznie słabiej zbadany, jest również świat bezkręgowców (ok. 7 000 gatunków). Obszar ten zasiedla bogata fauna puszczańska (w tym sporo reliktywów dawnej puszczy karpackiej) oraz gatunki wysokogórskie i północno-wysokogórskie. Bieszczady są jednym z nielicznych w Polsce, obok Tatr i Babiej Góry, miejscem występowania niedźwiedzia brunatnego. Wielu przedstawicieli fauny tego obszaru chronionych jest poprzez wyznaczony obszar Natura 2000 Bieszczady.</p>	Chronić przed zabudową obszary występowania, żerowania i bytowania gatunków zwierząt prawnie chronionych.
<i>System przyrodniczy</i>	Gmina Lutowiska w większości położona jest w obszarach chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Rzeka San zapewnia powiązania przyrodnicze z formami ochrony przyrody położonymi poza obszarem gminy.	Chronić przed zabudową.
<i>LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA</i>	<p>Lesistość w granicach administracyjnych gminy Lutowiska kształtuje się w granicach 80,8%. Powierzchnia gruntów leśnych stanowi około 83% obszaru gminy. 99,6% stanowią lasy będące własnością publiczną, gmina posiada 0,6ha a prywatni właściciele 155ha lasów. Lasami państwowymi administrują BdPN oraz Nadleśnictwa Lutowiska i Stuposiany.</p> <p>Największy udział w powierzchni gminy zajmują lasy charakterystyczne dla piętra regla dolnego (granica pomiędzy piętrami przebiega na wysokości 500 – 600 m n.p.m.).</p> <p>Lasy pełnią przede wszystkim funkcje wodochronności i glebochronności, co oznacza ograniczenie funkcji gospodarczych</p>	<p>Ochrona lasów.</p> <p>Zgodnie z zapisem Planu ochrony BdPN na terenach lasów zakazuje się lokalizowania zabudowy, za wyjątkiem obiektów służących celom BdPN.</p>
<i>ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA</i>	<p>Na obszarze gminy Lutowiska użytki rolne zajmują niecałe 10% gruntów. Wśród nich 76% stanowią pastwiska, około 15% łąki trwałe, a grunty orne 8%.</p> <p>Wśród roślin największy udział zasiewów stanowił owies (45%), 15% jęczmień jary oraz ziemniaki, a 9% pszenica jara. Należy zaznaczyć, że na przestrzeni lat 1996 - 2002 ponad dwukrotnie zmniejszył się areal upraw.</p>	Ochrona gruntów rolnych w celu ochrony i umożliwienia rozwoju produkcji rolnej. Silne procesy sukcesji oraz brak opłacalności produkcji zagraża terenom nieleśnym, koniecznym do właściwego funkcjonowania obszaru gminy.
	Największą grupę zwierząt hodowlanych stanowią owce (621szt.) oraz kury (598szt., w tym 403szt. to kury nioski). Podobnie jak w przypadku arealu	Podtrzymanie wybranych terenów umożliwiających hodowlę zwierząt.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

	<p>upraw, tutaj też można zauważyć spadek pogłowia zwierząt.</p> <p>Na przestrzeni lat 1996 - 2002 można zauważyć 100% wzrost ilości indywidualnych gospodarstw rolnych. Największą grupę stanowią gospodarstwa o powierzchni mniejszej niż 2ha. W badanym okresie ponad czterokrotnie zwiększyła się ilość tych gospodarstw.</p> <p>W gminie występują 4 gospodarstwa o powierzchni większej niż 100ha.</p>	<p>Przewaga niekorzystnej tj. rozdrobnionej struktury gospodarstw rolnych oraz duże prawdopodobieństwo przebranzowienia osób prowadzących gospodarstwa rolne wymagają zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru.</p>
STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO		
<i>Zagrożenia i stan gleb</i>	<p>Zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi w gminie Lutowiska mieści się w granicach zawartości normalnej lub tolerowanej. Z przeprowadzonych badań w rejonie Bieszczad zachodnich wynika, że gleba wykazuje odczyn kwaśny.</p>	<p>Dążyć do utrzymania istniejącego stanu jakości powierzchni ziemi w tym gleby.</p>
<i>Zagrożenia i stan powietrza</i>	<p>Na terenie gminy Lutowiska brak jest źródeł emisji znacząco zagrażających higienie atmosfery.</p> <p>Dokonanie oceny aktualnego stanu zanieczyszczenia powietrza jest niemożliwe z powodu braku danych.</p>	<p>Dążyć do utrzymania istniejącego stanu jakości powietrza. Eliminować nieekologiczne źródła ciepła.</p>
<i>Klimat akustyczny</i>	<p>Głównym źródłem hałasu w środowisku w gminie Lutowiska jest komunikacja drogowa. W rejonie objętym opracowaniem hałas nie występuje w stopniu uciążliwym.</p>	<p>Problem nie istnieje.</p>
<i>Zagrożenia i stan wód</i>	<p>Z danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie wynika, że w Rajskim (najbliższym przekroju kontrolnym) San prowadzi wody III klasy czystości (wody zadowalającej jakości). Pod względem jakości wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów pitnych San mieści się w kategorii A2.</p> <p>Jakość wód podziemnych dla województwa podkarpackiego jest objęta monitoringiem realizowanym w ramach krajowej sieci obserwacyjnej. Obszar gminy Lutowiska nie został włączony w obszar ww. obserwacji, jednak podano, że południowa część woj. Podkarpackiego wykazuje wysoką jakość wód.</p>	<p>Pełne uzbrojenie terenu w kanalizację sanitarną i deszczową. Eliminacja odprowadzania ścieków do nieszczelnych zbiorników bezodpływowych</p>
<i>Promieniowanie elektromagnetyczne</i>	<p>Według dokumentu „Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w województwie podkarpackim w latach 2005 – 2008” głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa podkarpackiego są:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ obiekty elektroenergetyczne, ▪ obiekty radiokomunikacyjne, ▪ obiekty radiolokacyjne. <p>W opracowaniu tym tylko w 2008r. na obszarze gminy Lutowiska został</p>	<p>Problem nie istnieje.</p>

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

	zlokalizowany punkt pomiarowy. Na podstawie wyników przeprowadzonych badań nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.	
<i>Zagrożenia lasów</i>	Zagrożenia lasów wiążą się z oddziaływaniem czynników naturalnych (np. gradacje owadów, infekcje grzybowe, szkody wyrządzone przez zwierzynę płową, warunki pogodowe), oraz antropogenicznych (zanieczyszczenie wód, powietrza, gleby, zmiany stosunków wodnych, pożary). Dużym zagrożeniem jest tzw. "dzika turystyka".	Ochrona lasów.
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ		
<i>WALORY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO</i>		
<i>Układy ruralistyczne</i>	Wszystkie wsie znajdujące się na terenie Bieszczad charakteryzują się cennymi walorami. Większość z nich lokowana była na prawie wołoskim w XV i XVI w. Niestety w wyniku działań z 1946r. wiele z tych wsi zostało spalonych i zniszczonych. Obecnie zachowało się niewiele zabudowań historycznych, a o części układów ruralistycznych świadczą obecnie zarastające drzewami fundamenty.	Jeżeli zasadne wskazać do ochrony wraz z określeniem jej zasad dla istniejących układów ruralistycznych.
<i>Budownictwo sakralne</i>	Ze względu na działania prowadzone na terenie Bieszczad po II Wojnie Światowej, do czasów obecnych przetrwało niewiele budynków. Zachowały się cerkwie w Chmielu i Smolniku. Pozostałe znajdują się w ruinie, bądź pozostały po nich jedynie fundamenty.	Jeżeli zasadne wskazać do ochrony wraz z określeniem jej zasad dla istniejących obiektów sakralnych.
<i>Zieleń zabytkowa</i>	Na obszarze gminy Lutowiska znajduje się wiele zabytkowych cmentarzy. Część z nich wpisana jest do rejestru zabytków, a pozostałe ujęte są w gminnej ewidencji zabytków. Są to niestety obiekty zniszczone przez czas i historię, obecnie nieczynne.	Wskazać do ochrony wraz z określeniem jej zasad.
<i>Krajobraz kulturowy</i>	Ze względu na brak zachowanego historycznego krajobrazu kulturowego najcenniejszymi obszarami w gminie Lutowiska są malownicze zbiorowiska siedlisk wilgotnych i mokrych oraz ekosystemy łąkowe i połoninowe.	Wskazać punkty widokowe oraz krajobrazowe odcinki widokowe do uwzględnienia i ochrony.
<i>Stan i zagrożenie środowiska kulturowego</i>	W związku z masowymi wysiedleniami i pożarami w 1946 r. prawie wszystkie obiekty zabytkowe z terenu gminy zostały zniszczone. Większość układów ruralistycznych została zniszczona. Obecne wsie i osady w niewielkim stopniu zajmują dawne tereny osadnicze. Dawny krajobraz kulturowy uległ również zmianie. Pola uprawne i łąki w wyniku sukcesji zarastały wtórnym lasem. Najbardziej zagrożone są nieczynne cmentarze, w szczególności te oddalone od obecnego zainwestowania. Widocznym w chwili obecnej zagrożeniem dla cerkwi w Smolniku jest rolnictwo, w szczególności grodzenie terenów otwartych w jej otoczeniu.	Jeżeli zasadne wskazać do ochrony wraz z określeniem jej zasad.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH		
<i>OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZYRODY</i>		
<i>Bieszczadzki Park Narodowy</i>	BdPN zajmuje powierzchnię 29 201 ha, przy czym na obszarze gminy Lutowiska znajduje się 78% jego powierzchni. Głównym celem Parku Narodowego jest ochrona przyrody i krajobrazu, które stanowią fragment polskich Karpat Wschodnich.	Obowiązują przepisy odrębne. Postulowane zapisy do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego znajdują się w projekcie Planu ochrony BdPN.
<i>Natura 2000 - obszar PLC 180001 "Bieszczady"</i>	Zajmuje powierzchnię 111 519,5 ha, a na obszarze gminy Lutowiska znajduje się 40,5% powierzchni obszaru Natura 2000. Celem utworzenia jest min. ochrona populacji dziko występujących gatunków ptaków. Na obszarze tym występuje 38 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 13 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK), a gniazdowanie stwierdzono w odniesieniu do około 150 gatunków ptaków.	Obowiązują przepisy odrębne.
<i>Park Krajobrazowy Doliny Sanu</i>	Zajmuje powierzchnię 28 718 ha, a na obszarze gminy Lutowiska znajduje się 77,73% powierzchni Parku. Celem utworzenia było zachowanie unikalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych terenów położonych w południowo-wschodniej części województwa podkarpackiego. Stanowi on od północnego-wschodu naturalną otulinę dla Bieszczadzkiego Parku Narodowego.	Obowiązują przepisy odrębne. Postulowane zapisy do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla terenów znajdujących się w otulinie BdPN znajdują się w projekcie Planu ochrony BdPN.
<i>Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu</i>	Zajmuje powierzchnię 99 667 ha i został utworzony w 1972r. Stanowi on otulinę dla Parku Krajobrazowego Doliny Sanu. Obejmuje niewielką część gminy Lutowiska od północy, wraz z miejscowością Lutowiska.	Obowiązują przepisy odrębne.
<i>Rezerваты przyrody</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Rezerwat przyrody Zakole</i> Jest to rezerwat torfowiskowy objęty ochroną ścisłą. Zajmuje powierzchnię 5,25 ha. ▪ <i>Rezerwat przyrody "Hulskie im. Stefana Myszczkowskiego"</i> Jest to rezerwat leśny o powierzchni 189,87 ha. Ochroną ścisłą objęte jest 184,81 ha, a ochroną częściową 5,06 ha. ▪ <i>Rezerwat przyrody "Krywe"</i> Jest to rezerwat krajobrazowy objęty ochroną częściową. Zajmuje powierzchnię 511,73 ha. ▪ <i>Rezerwat przyrody Śnieżycy wiosenna w Dwerniczku</i> Jest to rezerwat florystyczny objęty ochroną częściową. Zajmuje powierzchnię 4,94 ha. ▪ <i>Rezerwat przyrody: Dźwiniacz,</i> Zostały włączone w granice BdPN. 	Obowiązują przepisy odrębne.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

<i>Tarnawa, Łokieć, Litmirz</i>		
<i>Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe</i>		Obowiązują przepisy odrębne.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Wieś Smolnik</i> Utworzony 27 kwietnia 2000 r., obejmuje min. cerkwie greko - katolicką, cmentarz grzebalny z początku XX w., kamienne cokoly krzyży przydrożnych oraz fundamenty tartaku wodnego. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Wieś Krywe</i> Utworzony 27 kwietnia 2000 r., zajmuje powierzchnię 208,03 ha. Ochroną objęto kamienne ruiny zabudowań dworskich, ruiny cerkwi i dzwonnicy oraz ślady po zabudowie nieistniejącej wsi Krywe. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Cerkiew w Hulskiem</i> Utworzony 27 kwietnia 2000 r., zajmuje powierzchnię 23,93 ha. Ochroną objęto pozostałości cerkwi wraz z najbliższym otoczeniem. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Młyn w Hulskiem</i> Utworzony 27 kwietnia 2000 r., zajmuje powierzchnię 0,80 ha. Ochroną objęto pozostałości młyna wodnego wraz z jego najbliższym otoczeniem. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Cmentarz w Stuposianach</i> Utworzony 27 kwietnia 2000 r. Ochroną objęte zostały: cmentarz cerkiewny z zachowanymi siedmioma nagrobkami kamiennymi z XIX i XX w. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Cmentarz w Ruskiem</i> Utworzony 27 kwietnia 2000 r. Ochroną zostało objęte miejsce po cmentarzu cerkiewnym z połowy XIX w. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Młyn w Dwerniku</i> Utworzony 27 kwietnia 2000 r. Ochroną zostały objęte ruiny młyna wodnego z 1852 wraz z fundamentami tartaku parowego z początku XX w. 		
<i>Użytki ekologiczne</i>	Użytki ekologiczne na terenie gminy Lutowiska znajdują się w Nadleśnictwie Lutowiska, obręb Dwernik i zajmują łącznie powierzchnię 877,37 ha.	Obowiązują przepisy odrębne.
<i>Pomniki przyrody</i>	Na obszarze gminy Lutowiska znajdują się 33 pomniki przyrody, ich opis znajduje się w Tabeli 13 w części Uwarunkowań.	Obowiązują przepisy odrębne.
<i>Projektowane formy ochrony przyrody</i>	Projektowane formy ochrony przyrody proponowane dla obszaru gminy Lutowiska znajdują się w Tabeli 14 w części Uwarunkowań.	Określić zasady zagospodarowania gwarantujące zachowanie ekosystemów w aktualnym stanie do czasu powołania planowanych form ochrony.
OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE ZABYTEKÓW		
<i>Rejestr zabytków</i>	Obiekty wg Tabeli 15 znajdującej się w części Uwarunkowań objęte ochroną na podstawie przepisów odrębnych.	Przeanalizować zasadność utworzenia stref ochrony konserwatorskiej.
<i>Gminna ewidencja zabytków</i>	Obiekty wg Tabeli 16 znajdującej się w części Uwarunkowań.	Stworzyć podstawy merytoryczne do ochrony obiektów oraz przeanalizować zasadność utworzenia stref ochrony konserwatorskiej.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
 GMINY LUTOWISKA
 CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

<i>Stanowiska archeologiczne</i>	Na obszarze gminy Lutowiska znajduje się 98 stanowisk archeologicznych. Ich występowanie pokazane jest w Zał. 1 - Uwarunkowania.	Zgodnie z wnioskiem WUOZ ustanowić strefy ochrony archeologicznej na bazie dotychczasowych archeologicznych badań powierzchniowych.
<i>Strefy ochrony konserwatorskiej oraz obszar wskazany do rewaloryzacji i rewitalizacji</i>	Strefa ochronna wokół cerkwi utworzona na bazie uchwały o powołaniu zespołu przyrodniczo - krajobrazowego oraz zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.	Zaimplementować do zmiany studium.
OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH	Na terenie gminy Lutowiska nie występują grunty rolne I-II klasy bonitacyjnej. W klasie III jest 64,02 ha gruntów rolnych.	Racjonalne gospodarowanie zasobami rolnych terenów otwartych z powodu ich małej ilości.
OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE WÓD	Na terenie gminy Lutowiska jest 11 ujęć wód podziemnych, służących do zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę pitną i na potrzeby gospodarstw domowych. Dla istniejących ujęć nie ustanowiono stref ochrony bezpośredniej ani pośredniej. Na terenie gminy nie ustanowiono również obszaru ochronnego zbiorników wód śródlądowych.	Obowiązują przepisy odrębne.
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA		
POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY	W gminie Lutowiska wg stanu na 31 grudnia 2012 r. mieszkało 2 311 osób, co stanowi około 10% populacji powiatu bieszczadzkiego. Do roku 2003, w którym wystąpiła największa liczba mieszkańców, liczba ludności wzrastała, później nastąpił spadek. W 2010 r. liczba mieszkańców nieznacznie wzrosła w stosunku do lat poprzednich. Niestety wartość salda migracji świadczy o tym, że ludzie chętniej opuszczają obszar gminy, a dla ludzi z zewnątrz nie jest ona na tyle atrakcyjna, aby przenieść się tu na stałe.	Przeznaczenie nowych terenów (na tereny mieszkaniowe) musi być racjonalne (spadek liczby ludności). Stworzyć program funkcjonalno-przestrzenny zachęcający do zamieszkania, zainwestowania i rozwoju turystycznego gminy.
<i>Prognoza demograficzna</i>	Zgodnie z prognozą demograficzną liczba ludności powoli będzie się zwiększać. Zwiększać się będzie udział osób w wieku poprodukcyjnym przy równoczesnym wpływie ludzi młodych na powiększanie się salda migracji wewnętrznych.	
SYTUACJA NA RYNKU PRACY		
<i>Podmioty gospodarcze</i>	Według stanu na 31 grudnia 2010 r. na obszarze gminy Lutowiska były zarejestrowane 353 podmioty gospodarcze, w tym 96% z nich należało do sektora prywatnego. 46% tych podmiotów zajmuje się działalnością związaną z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem, 42% z usługami a 12% z przemysłem i budownictwem.	Utrzymanie funkcji i warunków dla rozwoju podmiotów zajmujących się leśnictwem, rolnictwem, łowiectwem oraz rybactwem. Rozwój pozostałych funkcji, ze szczególnym nastawieniem na usługi turystyki, oraz przy uwzględnieniu priorytetu funkcji leśnych, w tym ochronnych.
<i>Zatrudnienie</i>	Na obszarze gminy zatrudnionych było 320 osób, z czego 95% w sektorze	

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

<p><i>Bezrobocie</i></p>	<p>publicznym. Prawie 74% osób pracowało w sektorze usług, a 26% w sektorze rolniczym. Na terenie gminy nie ma osób, które pracowałyby w sektorze przemysłowym.</p> <p>Na obszarze gminy zarejestrowanych było 237 osób bezrobotnych, co stanowi 11,31% ogółu bezrobotnych w powiecie bieszczadzkim. Na przestrzeni lat 2003 - 2008 można było zauważyć tendencję malejącą, niestety w 2008 r. liczba bezrobotnych ponownie wzrosła.</p>	
<p>INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA</p>		
<p><i>Usługi zdrowia</i></p>	<p>Na obszarze gminy Lutowiska istnieje jedna niepubliczna, ambulatoryjna placówka opieki zdrowotnej. Na terenie gminy oferuje swoje usługi także jeden stomatolog. Działa także tutaj Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe oraz Podstacja Oddziału Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego z Ustrzyk Dolnych.</p>	<p>Utrzymać istniejące jednostki. Stworzyć możliwość elastycznego reagowania na pojawiające się potrzeby.</p>
<p><i>Usługi oświaty</i></p>	<p>W gminie Lutowiska zapewnione jest kształcenie na poziomie podstawowym oraz gimnazjalnym. W miejscowości Lutowiska znajduje się Zespół Szkół (szkoła podstawowa, gimnazjum i punkt przedszkolny).</p>	<p>Utrzymać istniejące jednostki. Stworzyć możliwość elastycznego reagowania na pojawiające się potrzeby.</p>
<p><i>Usługi kultury</i></p>	<p>Na terenie gminy, w miejscowości Lutowiska, znajduje się jedno kino, Gminna Biblioteka Publiczna (dysponująca 8 871 woluminami), GOK, Świetlica Środowiskowa GOK-u Świetlica wiejska w Chmielu</p>	<p>Utrzymać istniejące jednostki. Stworzyć możliwość elastycznego reagowania na pojawiające się potrzeby.</p>
<p><i>Sport i turystyka</i></p>	<p>Usługi sportowe zlokalizowane są w sąsiedztwie Zespołu Szkół w Lutowiskach. Są to dwa boiska, plac festynowy oraz strzelnica sportowa.</p> <p>Gmina posiada rozbudowaną bazę noclegową, która składa się z 67 obiektów. Zapewnia ona 1149 stałych miejsc noclegowych, 431 miejsc sezonowych oraz miejsca pod namioty dla 670 osób.</p>	<p>Zapewnić zrównoważony rozwój terenów turystyki, rekreacji i wypoczynku.</p> <p>Utrzymać istniejące jednostki zapewniające bazę. Stworzyć możliwość elastycznego reagowania na pojawiające się potrzeby.</p>
<p>UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA</p>		
<p><i>CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻEŃ I STANU BEZPIECZEŃSTWA</i></p>	<p>Na obszarze gminy, ze względu na jej położenie oraz warunki środowiskowe, można wyróżnić zagrożenia związane z pożarami, wiatrami, powodzią, osuwiskami, lawinami śnieżnymi, a także związane z silnymi mrozami, zawiejami oraz zamieciami śnieżnymi.</p> <p>Ważnym aspektem są również zagrożenia w ruchu drogowym wynikające ze stanu technicznego infrastruktury drogowej.</p>	<p>Ze względu na nieprzewidywalność natury należy rozsądnie wyznaczać tereny przeznaczone pod nowe zainwestowanie, w szczególności w odpowiedniej odległości od terenów lasów.</p>
<p><i>JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNE ZA ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA</i></p>	<p>Bezpieczeństwa publicznego na obszarze gminy Lutowiska strzeże policja (Komenda Powiatowa znajduje się w Ustrzykach Dolnych, natomiast w Lutowiskach znajduje się Rewir Dzielnicowych w Lutowiskach) oraz ochotnicza straż pożarna.</p>	<p>Utrzymać istniejące jednostki. Stworzyć możliwość elastycznego reagowania na pojawiające się potrzeby.</p>

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY		
<i>DOKUMENTY SZCZEBLA WOJEWÓDZKIEGO</i>		
<i>Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego</i>	Gmina Lutowiska znalazła się w <u>obszarze rozwoju turystyki, wypoczynku oraz usług sanatoryjno – leczniczych</u> . Obszar ten wykorzystuje walory środowiska naturalnego i kulturowego. Rozwój turystyki będzie jednak pewnym kompromisem w kwestii ograniczeń wynikających z form ochrony przyrody. Gmina jest położona w <u>strefach</u> produkcji rolnej, gospodarki leśnej, rozwoju turystyki, wypoczynku i funkcji uzdrowskiej, ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych oraz w strefie przygranicznej.	Położenie gminy wśród różnorodnych form ochrony przyrody powinno determinować przyszłe przeznaczenie terenów.
	Zgodnie z wytyczonymi <u>kierunkami przekształceń w strukturze funkcjonalno - przestrzennej</u> w gminie Lutowiska proponuje się: powstanie i rozwój lecznictwa uzdrowskiego, lokalizację ośrodków opieki społecznej oraz innych placówek opiekuńczych, rozwój bazy kultury fizycznej w powiązaniu z obszarami koncentracji walorów turystycznych, wypoczynkowych i sanatoryjno - uzdrowskich, rozwój ośrodka obsługi ruchu turystycznego o znaczeniu ponadlokalnym. Miejscowość Lutowiska w strukturze sieci osadniczej ma pełnić funkcje usługowo - administracyjne, turystyczne i uzdrowskie.	Do implementacji w studium.
	Zgodnie z <u>kierunkami ochrony środowiska przyrodniczego</u> w gminie Lutowiska proponuje się: utworzenie trzech projektowanych rezerwatów przyrody: „Las bukowy pod Obnogą”, „Żurawin” oraz „Śnieżycza wiosenna w Zatwarnicy”, utworzenie Transgranicznego Obszaru Chronionego „Beskidy Wschodnie”, ochrona korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym wzdłuż doliny Sanu.	Do implementacji w studium.
	W zakresie <u>środowiska kulturowego</u> Plan zapisuje utworzenie uzdrowska w miejscowości Lutowiska oraz utworzenie szlaków kulturowych o znaczeniu ponadregionalnym.	Do implementacji w studium.
	W <u>zakresie elektroenergetyki</u> Plan zakłada budowę GPZ „Smolnik” oraz linii 110kV w relacji Ustrzyki – Smolnik.	Do implementacji w studium.
	W <u>zakresie ochrony wód</u> : budowę zbiorników „małej retencji” w m. Lutowiska i m. Muczne.	Do implementacji w studium.
	W <u>zakresie infrastruktury społeczno – gospodarczej</u> w Planie nie przewiduje się żadnych zadań.	Do implementacji w studium.
<i>Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020 –</i>	W odniesieniu do zagospodarowania przestrzennego Strategia powołuje się na następujące zapisy: wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej, rekreacyjno - sportowej oraz uzdrowskiej, budowa i modernizacja obwałowań, budowa	Do implementacji w studium.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

aktualizacja 2010 rok	zbiorników "małej retencji", utrzymanie naturalnego charakteru cieków poza terenami o zwartej zabudowie.	
DOKUMENTY SZCZEBLA POWIATOWEGO		
<i>Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Bieszczadzkiego do 2013r</i>	<p>W zestawieniu kluczowych zadań na terenie powiatu bieszczadzkiego do gminy Lutowiska odnoszą się:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w Lutowiskach i sieci kanalizacyjnej, ▪ Budowa małej kompostowni, ▪ , ▪ Likwidacja osuwisk i odbudowa odcinka drogi Smolnik – Zatwarnica, ▪ Budowa wodociągu w Smolniku, ▪ , ▪ Likwidacja osuwisk i odbudowa odcinka drogi Stuposiany – Tarnawa, ▪ Likwidacja osuwisk i odbudowa odcinka drogi Brzegi Górne – Dwernik. 	<p>Do implementacji w studium.</p> <p>Oczyszczalnia ścieków w Lutowiskach wraz z kanalizacją została oddana do użytku w 2011 roku , pozostałe zadania są przygotowane do realizacji bądź częściowo zrealizowane.</p>
<i>Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla powiatu bieszczadzkiego na lata 2010 – 2013 z perspektywą na lata 2014 - 2021</i>	<p>Harmonogram nie podaje jakich gmin dotyczą postulowane zagadnienia.</p> <p>W <u>zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury wodno - ściekowej</u> dokument postuluje zapisy takie jak: rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, budowa kanalizacji sanitarnej, rozbudowa oraz budowa systemu kanalizacji deszczowej.</p>	Do implementacji w studium, jeśli dotyczy obszaru gminy.
	<p>W <u>zakresie zachowania, właściwego wykorzystania oraz odnawiania i przywracania do stanu właściwego składników przyrody</u>: ustanawianie nowych form ochrony przyrody, planów ochrony oraz ich wdrażanie, przestrzeganie procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem, sporządzenie planów zagospodarowania, urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień i parków.</p>	Do implementacji w studium, jeśli dotyczy obszaru gminy.
	<p>W <u>zakresie ograniczeń przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych</u>: ochrona gleb wysokich klas bonitacyjnych (I-III) w celu utrzymania ich rolniczego użytkowania, bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i terenów zdegradowanych, rekultywacja składowisk odpadów – kontynuacja monitoringu, podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia powstawania miejsc nielegalnego wydobywania kopalin, rekultywacja terenów i użytków rolnych zdegradowanych w wyniku działania czynników naturalnych (erozja, osuwiska), usuwania skutków działania czynników naturalnych (erozja, osuwiska) na infrastrukturę i budownictwo.</p>	Do implementacji w studium, jeśli dotyczy obszaru gminy.
	W <u>zakresie zapewniania wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości</u>	Do implementacji w studium.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

	<u>użytkowej oraz ochrona przed powodzią</u> : przeciwdziałanie wkraczania zabudowy na tereny zalewowe	
	W <u>zakresie utrzymania standardów jakości powietrza, redukcji emisji pyłów, gazów i odorów</u> : modernizacja i bieżące utrzymanie dróg powiatowych, modernizacja dróg gminnych, wojewódzkich	Do implementacji w studium.
	W <u>zakresie ochrony mieszkańców przed polem elektromagnetycznym</u> : uwzględnienie w SUIKZP i MPZP zagadnień pola elektromagnetycznego	Do implementacji w studium.
<i>Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami dla powiatu bieszczadzkiego na lata 2010 – 2013 z perspektywą na lata 2014 - 2021</i>	Wszystkie gminy z obszaru powiatu bieszczadzkiego są wyznaczone do utworzenia Zakładu Zagospodarowania Odpadów „Sanok – Zagórz – Ustrzyki Dolne”. Głównym obiektem funkcjonującym w tym systemie będzie Składowisko Odpadów „Średnie Wielkie” (docelowy ZZO) i stacja przeładunkowa w Ustrzykach Dolnych. Zgodnie z zapisami WPGO składowiska odpadów komunalnych, które nie spełniają obowiązujących standardów ochrony środowiska, i nie stanowią elementu ZOO, przewidziane są do zamknięcia i rekultywacji.	Do implementacji w studium.
DOKUMENTY SZCZEBLA LOKALNEGO		
<i>Plan strategiczny gminy Lutowiska (1997)</i>	Wizja zapisana w strategii brzmi „Gmina Lutowiska to piękne bieszczadzkie krajobrazy, dziewicza i unikalna przyroda, wysoki poziom obsługi turystycznej, atrakcyjny wypoczynek dla każdego. Spokój i bezpieczeństwo, to również zapewnienie bytu i wszechstronnego rozwoju mieszkańcom gminy”.	Przełożyć założenia wizji na zapisy i rysunek studium.
<i>Program Ochrony Środowiska dla gminy Lutowiska na lata 2005 - 2015</i>	Wyznaczone w POŚ priorytety realizowane będą min. poprzez: budowę oczyszczalni ścieków w Lutowiskach, uporządkowanie gospodarki ściekowej, budowę małej elektrowni wodnej dla potrzeb obiektów BdPN w Wołosatam.	Do implementacji w studium.
<i>Plan Gospodarki Odpadami na lata 2005 - 2012 (2004)</i>	Celem głównym PGO jest „zminimalizowanie ilości odpadów w sektorze komunalnym oraz stosowanie nowoczesnego systemu ich odzysku i unieszkodliwiania”	Przełożyć założenia PGO na zapisy studium.
ZŁOŻONE WNIOSKI DO STUDIUM		
<i>Wnioski jednostek organizacyjnych uzgadniających i opiniujących</i>	Na etapie opracowywania SUIKZP wpłynęło 9 wniosków od instytucji uzgadniających i opiniujących wyżej wymienione opracowanie.	Uwzględnić wnioski instytucji w kierunkach rozwoju gminy.
<i>Wnioski mieszkańców i właścicieli nieruchomości zainteresowanych zmianą przeznaczenia</i>	Najwięcej wniosków osób zainteresowanych zmianą przeznaczenia wpłynęło z obrębu Dwernik, a najmniej z obrębu Ustrzyki Górne. Największe zainteresowanie dotyczy zmiany na zabudowę mieszkalno - usługową.	Możliwe najszersze lecz racjonalne uwzględnianie wniosków osób fizycznych (w sposób uwzględniający przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy).
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	Wg danych uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Ustrzykach Dolnych na dzień 1 stycznia 2011 r. ponad 94% obszaru gminy Lutowiska stanowi własność Skarbu Państwa. Nieco ponad 5% należy do osób fizycznych, a	Ze względu na uwarunkowania gminy Lutowiska (większość terenów stanowiących własność Skarbu Państwa to obszary chronione, bądź tereny leśne) należy racjonalnie

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

	niecałe 0,3% to własność Gminy.	pogodzić oczekiwania wszystkich stron. Stan spełnienia oczekiwań mieszkańców będzie także zależny od ich włączenia w proces planowania (wnioski, udział w wyłożeniach, dyskusjach itp.).
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI		
<i>UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO</i>		
<i>Układ drogowy</i>	<p>Na podstawową sieć dróg publicznych w gminie Lutowiska składa się:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 42,86 km dróg wojewódzkich, ▪ 55,396 km dróg powiatowych, ▪ 3 km dróg gminnych. <p>Zgodnie z informacją udzieloną przez Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie nie jest planowana rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 897 na obszarze gminy Lutowiska.</p> <p>Głównymi zewnętrznymi powiązaniem komunikacyjnymi gminy Lutowiska są kierunki: Czarna, Ustrzyki Dolne oraz Wetlina.</p>	<p>Studium powinno uwzględniać w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie możliwości przestrzennych dla rozbudowy i przebudowy dróg wojewódzkich i powiatowych do właściwych parametrów, - budowę nowych dróg gminnych dla obsługi nowego zagospodarowania, - przebudowę i rozbudowę istniejących dróg gminnych, przede wszystkim wyposażenie ich w nawierzchnie twarde ulepszone, - przystosowanie dróg różnych kategorii do prowadzenia komunikacji autobusowej, - budowę ścieżek rowerowych dla codziennych potrzeb i rekreacji, - budowę chodników dla pieszych, - poprawę warunków parkowania. <p>Dla obszarów znajdujących się w BdPN bądź w otulinie Parku zaimplementować odpowiednie zapisy z Planu ochrony BdPN.</p> <p>Utrzymanie istniejącej stacji benzynowej.</p>
<i>Komunikacja kolejowa i autobusowa</i>	<p>Gmina Lutowiska nie posiada linii kolejowej. Najbliższa stacja znajduje się w odległości 25 km od Lutowisk w Ustrzykach Dolnych.</p> <p>Na terenie gminy działa firma, oferująca połączenia autobusowe z Rzeszowem, Warszawą, Lublinem i Łodzią, oraz PKS.</p> <p>Jedyna stacja benzynowa znajduje się w miejscowości Smolnik. Zgodnie z zapisami projektu Planu Ochrony BdPN, na obszarze parku zakazuje się lokalizowania zbiorników paliw.</p>	
<i>Transport ładunków</i>	Transport ładunków dotyczy głównie zaopatrzenia obiektów usługowych, terenów górniczych oraz wywozu pozyskanego z wyrębu drewna.	Brak istotnych wskazań dla planowania.
<i>Przejścia graniczne, ruch międzynarodowy</i>	Gmina Lutowiska nie posiada na swoim terenie przejścia granicznego (drogowego ani turystycznego), które może obsługiwać ruch międzynarodowy. Studium z 1999 r. wskazało na możliwość uruchomienia na terenie gminy Lutowiska przejścia Żurawin - Boberka jako alternatywy wobec negatywnie opiniowanego przejścia Wołosate - Lubnia.	<p>Dokumenty wyższego szczebla wskazują na uruchomienie przejść granicznych łączących Polskę z Ukrainą.</p> <p>Dla obszarów znajdujących się w BdPN bądź w otulinie Parku zaimplementować odpowiednie zapisy z Planu ochrony BdPN.</p>
<i>Ruch pieszy i rowerowy</i>	Na terenie gminy znajduje się szereg tras dostępnych dla ruchu rowerowego. Na obszarze BdPN dopuszczono do ruchu rowerowego tylko niektóre odcinki, a od 2009r. udostępnił kilka parkingów dla rowerów.	Uwzględnić przebiegi szlaków w przyszłym przeznaczeniu i zagospodarowaniu terenów.
<i>Szlaki turystyczne</i>	Z racji form ochrony przyrody wędrówki piesze są dozwolone jedynie na	Uwzględnić przebiegi szlaków w przyszłym przeznaczeniu

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

	oznakowanych szlakach turystycznych, które wymienione są w Tabeli 28 w części Uwarunkowań. Prócz szlaków turystycznych na obszarze gminy znajduje się także 14 ścieżek historyczno - dydaktyczno - przyrodniczych.	i zagospodarowaniu terenów.
<i>Parkowanie pojazdów</i>	Na obszarze gminy w granicach BdPN wyznaczone są miejsca parkingowe. Wzdłuż dróg wojewódzkich można zaparkować samochód na dwóch parkingach w Ustrzykach Górnych i na jednym przy drodze nr 896. Na pozostałym terenie gminy zaspokojenie potrzeb parkowania przewiduje się w ramach własnych działek zgodnie z określoną funkcją i w dostosowaniu do niej (turystyka, handel, gastronomia, mieszkalnictwo, itp.).	Określić wskaźniki ilości miejsc postojowych do implementacji w planach miejscowych. Wyznaczyć miejsca parkingów strategicznych.
<i>UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ</i>		
<i>Zaopatrzenie w wodę</i>	Wg danych GUS za rok 2010 na obszarze gminy Lutowiska istnieje 10,3 km czynnej sieci rozdzielczej. Korzystało wtedy z niej 1318 osób. Na obszarze gminy znajduje się 11 ujęć wód powierzchniowych oraz 6 studni głębinowych.	Konieczna rozbudowa i modernizacja istniejącego systemu. Dla obszarów znajdujących się w BdPN bądź w otulinie Parku zaimplementować odpowiednie zapisy z Planu ochrony BdPN.
<i>Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków komunalnych</i>	Wg danych uzyskanych w UG Lutowiska na obszarze gminy istniało 25,6 km czynnej sieci kanalizacyjnej. Korzysta z niej około 70% mieszkańców, a podłączonych jest 610 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Dla terenów nie objętych systemem kanalizacji zbiorowej dopuszcza się stosowanie zbiorników bezodpływowych pod warunkiem nie naruszania stanu czystości wód.	Konieczna rozbudowa i modernizacja istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej Dla obszarów znajdujących się w BdPN bądź w otulinie Parku zaimplementować odpowiednie zapisy z Planu ochrony BdPN.
<i>Zaopatrzenie w energię elektryczną</i>	Gmina zasilana jest w energię elektryczną liniami średniego napięcia 15 kV relacji Smolnik – Ustrzyki Dolne, Smolnik – Ustrzyki Górne, Smolnik – Zatwarnica, Smolnik – Tarnawa Niżna. Przez gminę (z Myczkowa) przebiega linia 110 kV zasilająca GPZ w Smolniku (obecnie linia ta pracuje na napięciu 30 kV). Zgodnie z Koncepcją rozwoju sieci Rzeszowskiego Zakładu Energetycznego SA przewiduje się budowę linii wysokiego napięcia 110 kV relacji Ustrzyki Dolne - Smolnik.	Potrzeby w zakresie elektroenergetyki zaspokojone. Ograniczenia w zainwestowaniu wynikające ze stref sanitarnych 110 kV. Niezbędnym ujęcie potencjalnego przebiegu projektowanej linii 110 kV w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i wynikających z tego ograniczeń w zainwestowaniu. Dla obszarów znajdujących się w BdPN bądź w otulinie Parku zaimplementować odpowiednie zapisy z Planu ochrony BdPN.
<i>Zaopatrzenie w gaz</i>	Gmina nie jest zgazyfikowana, i ze względu na wysokie koszty budowy instalacji w najbliższym dziesięcioleciu nie przewiduje się jej zgazyfikowania. Około 60% mieszkańców korzysta z gazu bezprzewodowego.	Potrzeby w zakresie gazownictwa niezaspokojone. Stworzyć podstawy do rozwoju sieci gazowej. Dla obszarów znajdujących się w BdPN bądź w otulinie Parku zaimplementować odpowiednie zapisy z Planu ochrony BdPN.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

<i>Zaopatrzenie w energię ciepłą</i>	<p>W gminie mieszkańcy zaopatrują się w energię ciepłą przy pomocy własnych, indywidualnych kotłowni w obiektach usługowych oraz palenisk domowych.</p>	<p>Wskazane kontynuowanie zasady modernizacji istniejących kotłowni opalanych opałem stałym na obiekty wykorzystujące źródła ekologiczne.</p> <p>Pozostałe potrzeby grzewcze pokrywać z indywidualnych źródeł ciepła, wykorzystujących ekologiczne źródła ogrzewania.</p> <p>Dla obszarów znajdujących się w BdPN bądź w otulinie Parku zaimplementować odpowiednie zapisy z Planu ochrony BdPN.</p>
<i>Gospodarka odpadami</i>	<p>Do 2007 r. odpady z gminy Lutowiska deponowane były na składowisku w miejscowości Smolnik. W latach 2007 - 2008 składowisko to zostało zamknięte i poddane rekultywacji. Obecnie w miejscowości Smolnik funkcjonuje Sortownia Odpadów, która zostanie przekształcona na Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów i ewentualnie bazę magazynowo-transportową.</p> <p>Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego w regionie południowo-wschodnim dopuszczono do funkcjonowania zastępczą instalację do przetwarzania odpadów komunalnych w Ustrzykach Dolnych i Zagórze .</p> <p>W obrębie gminy występują również nieliczne dzikie wysypiska śmieci, które wymagają szybkiej likwidacji i rekultywacji terenu. Wysypiska te zlokalizowane są głównie na skarpach potoków lub wzdłuż ich koryt oraz przy bocznych drogach. Główną ich masę stanowią trociny i odpady drzewne oraz złom.</p>	<p>Nie istnieje potrzeba rezerwacji terenu pod rozbudowę lub nowe gminne składowisko odpadów.</p>
<i>Telekomunikacja</i>	<p>Gęstość telefoniczna wynosi 12 NN na 100 mieszkańców, a planowane jest zwiększenie do 15 NN na 100 mieszkańców.</p> <p>Teren gminy Lutowiska jest terenem bardzo trudnym dla objęcia go siecią telefoniczną ze względu na ukształtowanie terenu.</p> <p>Obecnie wiodącym operatorem na terenie gminy jest Telekomunikacja Polska S.A.</p> <p>Problemem telefonizacji gminy Lutowiska zainteresowani są także inni operatorzy, którzy proponują rozwiązanie tego problemu za pomocą techniki radiodostępu. Przy lokalizacji obiektów z tym związanych, należy wybierać te rozwiązania, które nie zniszczą walorów krajobrazu.</p>	<p>Konieczna rozbudowa i modernizacja istniejącego systemu.</p> <p>Dla obszarów znajdujących się w BdPN bądź w otulinie Parku zaimplementować odpowiednie zapisy z Planu ochrony BdPN.</p>
ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	<p>Zgodnie z wnioskiem Wojewody Podkarpackiego, dla terenu gminy Lutowiska brak jest programów zawierających zadania rządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym.</p>	<p>Nie dotyczy.</p>

Tabela 1: Wpływ uwarunkowań na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego.

2. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Biorąc za podstawę powyższe uwarunkowania i ich wpływ na ustalenie kierunków oraz wizję zapisaną w „Planie strategicznym gminy Lutowiska” (1997) w brzmieniu: „*Gmina Lutowiska to piękne bieszczadzkie krajobrazy, dziewicza i unikalna przyroda, wysoki poziom obsługi turystycznej, atrakcyjny wypoczynek dla każdego. Spokój i bezpieczeństwo, to również zapewnienie bytu i wszechstronnego rozwoju mieszkańcom gminy*”, przyjęto następujące cele polityki przestrzennej:

1. Zapewnienie ochrony przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego;
2. Zachowanie wartości obecnego zainwestowania gminy, wykorzystania jego rezerw terenowych, podnoszenia standardu struktur zabudowy, humanizacji warunków życia, realizowanych głównie poprzez :
  - określenie zróżnicowanych terenów zabudowy mieszkaniowej, zespołów usługowych z zielenią, rejonów intensywnego rozwoju usług turystyki, infrastruktury technicznej itd., których realizacja w znacznym stopniu wpłynie na poprawę sytuacji mieszkaniowej i stworzy warunki wyboru miejsca i różnych form zabudowy;
  - zachowanie aktywności ciągów przyrodniczych – zieleni wiejskiej urządzonej wprowadzonych do rejonów zabudowanych i wymagających zagospodarowania;
  - określenie zespołów zabudowy wymagających rehabilitacji, umożliwienie wprowadzenia obiektów i zespołów odpowiadających funkcją i standardem współczesnym założeniom, przy jednoczesnym respektowaniu ustaleń konserwatorskich;
3. Wykorzystanie szans rozwojowych gminy wynikających z:
  - geograficznego i geopolitycznego położenia gminy oraz planowanego przejścia granicznego Żurawin - Boberka, poprzez zabezpieczenie terenów dla rozwoju przedsiębiorczości, mieszkalnictwa oraz rekreacji, turystyki i wypoczynku, w tym przede wszystkim ugruntowanie znaczenia gminy jako wiodącego ośrodka turystyki poznawczej, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki poznawczej oraz kwalifikowanej, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki pieszej;
  - wysokich walorów przyrodniczo – krajobrazowych, w tym przede wszystkim objętych ochroną na podstawie przepisów odrębnych (m.in.: BdPN, PKDS, obszary NATURA 2000, rezerwat przyrody);
  - zachowania zespołów i obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym przede wszystkim, kościołów, cerkwi i cerkwi, cmentarzy, obiektów architektury i budownictwa (zabytkowych oraz o wartościach kulturowych), układów przestrzennych miejscowości i zabudowy o wartościach kulturowych, stanowisk archeologicznych posiadających ekspozycję terenową.
4. Ograniczenie lub zniesienie barier rozwoju gminy oraz sytuacji konfliktowych i problemowych, m. in. poprzez:
  - uporządkowanie funkcjonalno - przestrzenne i estetyczne zabudowy – m.in. poprzez strefowanie funkcji z jednoczesną eliminacją współistnienia (w tym sąsiedztwa) funkcji wzajemnie wykluczających się i/lub stworzenie podstaw do eliminacji ewentualnych uciążliwości i zagrożeń;
  - rozbudowę układu drogowego w sposób zapewniający:
    - sprawne połączenia z układem dróg zewnętrznych;
    - dogodne skomunikowania terenów rozwojowych z istniejącym zagospodarowaniem;
  - rozbudowę infrastruktury technicznej, w tym systemów uzbrojenia komunalnego;
  - podnoszenie poziomu warunków życia mieszkańców poprzez kształtowane obszarów:
    - koncentracji usług, w tym publicznych i komercyjnych (programowanie),
    - zieleni publicznej i innej,
    - przestrzeni publicznych.

Wyznaczone cele polityki przestrzennej i określone istotne elementy struktury gminy stanowią podstawę do rozwinięcia w części zawierającej kierunki zagospodarowania przestrzennego.

3. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest kontynuacją polityki przestrzennej przyjętej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalonym w 1999 r. Pozostaje w zgodzie z przyjętymi kierunkami zmian, jednocześnie aktualizując je i dostosowując do obecnych potrzeb i wymagań.

3.1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY – OKREŚLENIE STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Generalna koncepcja przekształceń i rozwoju struktury przestrzennej gminy zakłada:

- zapewnienie implementacji planu ochrony BdPN dla obszarów najcenniejszych przyrodniczo;
- rozwój i optymalne wykorzystanie obszarów położonych w obszarach objętych najmniejszymi reżimami ochronnymi z jednoczesnym ukierunkowaniem na zróżnicowanie funkcjonalne zagospodarowania i zabudowy obsługi ruchu turystycznego oraz jego dywersyfikację w zależności od wartości przyrodniczych obszaru wyrażonych w ich ochronie prawnej;
- racjonalny rozwój terenów mieszkaniowo – usługowych w północnej i środkowej części gminy;
- ochronę dziedzictwa kulturowego, służącą utrwalaniu tożsamości jednostek osadniczych gminy oraz utrzymaniu ich jako głównych elementów struktury przestrzennej;
- podniesienie standardów istniejącej zabudowy miejscowości poprzez uporządkowanie ich struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz zapewnienie kształtowania przestrzeni publicznych;
- zapewnienie funkcjonowania fragmentów ciągów przyrodniczych przenikających istniejące i projektowane zagospodarowanie, w sposób umożliwiający powiązanie terenów zasilających oraz podłączenie do nich terenów wymagających zasilania przyrodniczego tj. obszarów istniejącego i projektowanego zagospodarowania.

Zakres przekształceń i kierunków zmian w strukturze przestrzennej dla obszarów gminy sformułowano w odniesieniu do wyodrębnionych jednostek strukturalno – funkcjonalnych opisanych poniżej.

Strefy funkcjonalne

Strefy funkcjonalne stanowią podstawowe jednostki przestrzenne określone dla wyłonienia obszarów predysponowanych do instrumentalizacji celów określonych w polityce rozwoju przestrzennego gminy. Stanowią więc obszary największe powierzchniowo oraz najbardziej zgeneralizowane i uogólnione pod względem możliwości funkcjonalnych.

Rodzaj oraz granice poszczególnych stref zdeterminowane są wiodącymi uwarunkowaniami rozwoju gminy mającymi odzwierciedlenie w powołanych formach ochrony przyrody.

Na obszarze objętym niniejszą uchwałą wyodrębniono następujące strefy funkcjonalne:

- **A - strefa ścisłej ochrony z ograniczonym prawem zabudowy;**
- **B - strefa przyrodniczo-krajobrazowa z dopuszczeniem zabudowy;**
- **C - strefa rolniczo-krajobrazowa z zabudową.**

Elementy węzłowe i pasmowe stref – węzły i pasma funkcjonalne

W obrębie stref funkcjonalnych oznaczono elementy węzłowe - tzw. węzły funkcjonalne i pasmowe – tzw. pasma funkcjonalne, stanowiące obszary istniejącej i planowanej zabudowy, zróżnicowane ze względu na turystyczną funkcję gminy. Funkcja ta samoistnie wskazuje, że najważniejszą jest dywersyfikacja kreowanej zabudowy ze względu na dominujący charakter obiektów obsługi ruchu turystycznego.

Na obszarze objętym niniejszą uchwałą wyodrębniono następujące węzły funkcjonalne zagospodarowania danej strefy:

- **węzeł wielofunkcyjnego centrum turystycznego (I)**
- **węzeł zabudowy mieszkaniowej i obsługi turystyki (II)**
- **węzeł zabudowy mieszkaniowej i obsługi turystyki o funkcjonalności ograniczanej nadrzędnymi celami ochrony (III)**

Wyodrębniono także **pasmo zabudowy zagrodowej i rozwoju agroturystyki (IV)**.

3.2. KIERUNKI ZMIAN W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Podstawową zasadą dla kierunków zmian w przeznaczaniu terenów jest tworzenie wielofunkcyjnych struktur przestrzennych miejscowości, z priorytetem dla:

- uporządkowania funkcjonalno - przestrzennego i estetycznego terenów;
- wskazania terenów rozwojowych gminy;
- przekształcenia i rozbudowy infrastruktury technicznej w tym układu drogowego;

przy jednoczesnym uwzględnieniu racjonalnego wykorzystania terenów otwartych jak również ekonomicznych skutków realizacji polityki przestrzennej.

Tereny funkcjonalne wydzielono, uwzględniając istniejące zainwestowanie w zakresie mieszkalnictwa, usług publicznych i komercyjnych, turystyki i rekreacji, rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz uwarunkowań wynikających z przepisów odrębnych, przy czym:

- 1) *obszary funkcjonalne zainwestowane i rozwojowe gminy* uwzględniają istniejący stan zagospodarowania, dyspozycje obowiązujących planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy oraz prognozowane potrzeby;
- 2) *obszary funkcjonalne otwarte* ze względu na walory środowiska przyrodniczego, nie są wyznaczone jako tereny rozwojowe gminy. Możliwe jest jednak ograniczone wykorzystanie tych obszarów dla funkcji rekreacyjnej oraz zabudowy dopuszczonej na podstawie przepisów odrębnych, zgodnie z pozostałymi ustaleniami studium.

Rodzaj oraz granice poszczególnych terenów funkcjonalnych określone zostały na podstawie analizy ich lokalizacji w strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy, wiodącego w ich obrębie rodzaju zabudowy i zainwestowania terenów oraz aktualnych i prognozowanych trendów w ich zagospodarowywaniu.

Podana poniżej klasyfikacja wyodrębnionych terenów funkcjonalnych jest jednorodna i ciągła dla całego obszaru gminy, uwzględnia przy tym podany powyżej podział.

Ze względu na charakter i funkcje zabudowy i zagospodarowania terenów w obszarach zainwestowanych i rozwojowych gminy wyróżniono następujące tereny funkcjonalne:

1) tereny zabudowy i infrastruktury technicznej:

- zabudowy usług publicznych (UP);
- zabudowy usług turystyki z dopuszczeniem zabudowy rekreacji indywidualnej (UT);
- zabudowy usługowo – mieszkaniowej (UM);

- zabudowy mieszkaniowo – usługowej (MU);
- zabudowy mieszkaniowej z dopuszczeniem usług (M);
- aktywności gospodarczej, w tym zabudowy produkcyjnej (AG);
- powierzchniowej eksploatacji kopalin pospolitych (PE);
- obsługi technicznej (IT);
- urządzeń komunikacji samochodowej (w tym parkingi widokowe) z dopuszczoną funkcją usługową (usługi obsługi ruchu turystycznego) (KS);

2) tereny zieleni urządzonej, wypoczynku i sportu:

- zieleni nieurządzonej i urządzonej: parków, skwerów i zieleńców (ZP);
- zieleni nieurządzonej i urządzonej z zabudową usługową (ZP/U);
- usługi sportu (US);
- zieleni cmentarnej (ZC);

3) tereny komunikacji:

- drogi publiczne klasy zbiorczej (Z);
- drogi publiczne klasy lokalnej (L);
- drogi publiczne klasy lokalnej lub dojazdowej (L/D).

Obszary funkcjonalne otwarte:

1) tereny zieleni naturalnej i półnaturalnej:

- lasów i dolesień (L);
- zieleni naturalnej nieleśnej - połoniny (ZE);

2) tereny rolne:

- tereny rolne i zieleni nieleśnej z zakazem zabudowy i zalesień (Re);
- tereny rolne i zieleni nieleśnej z ograniczonym dopuszczeniem zabudowy i zalesień (R);
- tereny rolne i zieleni nieleśnej z dopuszczeniem zabudowy i zalesień (Rm);

3) tereny wód otwartych (W).

4. KIERUNKI ZMIAN I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

4.1. STREFY FUNKCJONALNE

W obrębie wyznaczonych na rysunku studium stref funkcjonalnych ustala się następujące kierunki zmian w strukturze i przeznaczeniu terenów:

- dla strefy A - strefa ścisłej ochrony z ograniczonym prawem zabudowy - priorytet dla rozwoju funkcji ochronnych;
- dla strefy B - strefa przyrodniczo-krajobrazowa z dopuszczeniem zabudowy – priorytet dla rozwoju funkcji ochronnych, mieszkalnictwa z usługami i leśnictwa;
- dla strefy C - strefa rolniczo-krajobrazowa z zabudową – priorytet dla rozwoju funkcji usługowej, mieszkalnictwa oraz turystyki i rekreacji.

▪ **A - strefa ścisłej ochrony z ograniczonym prawem zabudowy**

Charakterystyka strefy:

Południowa część gminy obejmująca Bieszczady Wysokie z pasmami połonin, w całości położona w granicach Bieszczadzkiego Parku Narodowego, o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w ponad 95% teren jest własnością BdPN.

Głównymi funkcjami tej części terenu są funkcje ochronne (ochrona ścisła i częściowa). Funkcjami uzupełniającymi są funkcje turystyczno-rekreacyjne w zakresie związanym z udostępnianiem BdPN do zwiedzania, funkcje administracyjne, naukowo-edukacyjne i gospodarcze związane z funkcjonowaniem BdPN – jak również w niewielkim zakresie mieszkalnictwo i podstawowe usługi z nim związane.

Generalne założenia i kierunki zmian:

1. Główną funkcją terenów jest funkcja ochronna, uzupełniającymi: funkcje naukowe, edukacyjne i gospodarcze oraz mieszkalnictwo z usługami podstawowymi i funkcje turystyczno – rekreacyjne związane z działalnością BdPN.
2. Obowiązek zachowania i ochrony, a także odbudowy utraconych zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Polityka i kierunki zagospodarowania przestrzennego muszą być zgodne z celami ochrony BdPN i Obszaru Natura 2000 Bieszczady.
3. Obowiązek zachowania walorów krajobrazowych. Wyjątkowo cenne widoki eksponować poprzez odsłonięcie lub utrzymanie przedpoła oraz urządzenie punktów widokowych.
4. Ochronie podlega krajobraz kulturowy z zachowanymi układami przestrzennymi miejscowości, siecią dróg i zielenią oraz miejscami po nieistniejących wsiach, cerkwiach i cmentarzach. Obowiązuje ochrona i konserwacja obiektów historycznych architektury i budownictwa, śladów po nich oraz historycznych zespołów cmentarnych. Ochronie i zachowaniu podlegają stanowiska archeologiczne. Wszelka działalność inwestycyjna w obrębie stanowisk archeologicznych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie podlega uzgodnieniom ze służbami konserwatorskimi.
5. Uzupełnienie strefy zainwestowania o niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej (unikając rozwiązań napowietrznych i naziemnych).
6. Dbłość o rozwiązania i wygląd architektury, jej wysokie walory estetyczne, nawiązanie do rozwiązań regionalnych i historycznych, oraz elementy małej architektury i zieleni towarzyszącej.
7. Zakaz prowadzenia gospodarki rolnej.
8. Zakaz trwałego zniekształcenia rzeźby terenu przy wykonywaniu prac ziemnych (za wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym przy ciągach komunikacyjnych).
9. Zakaz eksploatacji surowców naturalnych i pozyskiwania dla celów gospodarczych skał, minerałów, a także torfu.

10. Obowiązek utrzymania naturalnego poziomu wód gruntowych. Zakazuje się zmiany stosunków wodnych: regulacji rzek i potoków oraz melioracji odwadniających. Zakazuje się przegradzania szerokości koryta cieków wodnych progami i tamami. Obowiązuje zachowanie istniejących cieków i zbiorników wodnych wraz z obudową biologiczną. Nie dopuszcza się realizacji zbiorników retencyjno – rekreacyjnych (za wyjątkiem inwestycji, dla których przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykaże brak niekorzystnego wpływu na środowisko).
11. Dążyć do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Założenia rozłożenia ruchu turystycznego oraz rozwoju obiektów turystycznych:

W rejonach granicy BdPN przy drogach dojazdowych zorganizowane zostaną bariery zatrzymania I stopnia (mające na celu zatrzymanie nadmiaru turystów chcących zwiedzić BdPN), z podstawowym wyposażeniem (parking, posiłek, nocleg) we wsiach Stuposiany - Bereżki, Dźwiniacz Górny - tzw. Muczne, Tarnawa Niżna, Nasiczne, Zatwarnica. Nie należy w nich przekraczać 150 miejsc noclegowych, 100 miejsc postojowych i 30 miejsc konsumpcyjnych (zgodnie z ustaleniami planu ochrony BdPN). Przy wszystkich szlakach turystyki kwalifikowanej, wchodzących w granice BdPN znajdują się dobrze oznakowane punkty kontrolne.

Ogólne kierunki rozwoju i ograniczeń dla obszarów zabudowy:

1. Zakaz zabudowy w pasie szerokości 50 m od linii brzegowej rzek i potoków (za wyjątkiem obiektów służących celom BdPN).
2. W przypadku przenikania się korytarza ekologicznego z już istniejącymi terenami zabudowy, przy sporządzaniu mpzp obowiązuje zachowanie małej intensywności zabudowy i ustalenie minimum 70% powierzchni biologicznie czynnej.
3. Wskazuje się tereny, w których nie dopuszcza się powstawania nowej zabudowy. Rozwój zabudowy dopuszcza się na zasadzie uzupełnień istniejących układów i porządkowania funkcjonalno - przestrzennego miejscowości. Zabudowa poszczególnych miejscowości powinna nawiązywać do tradycyjnych form architektury i powstawać w oparciu o koncepcje rozwoju przestrzennego, uwzględniające linię zabudowy i uzupełnienie zielenią.
4. Zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (w rozumieniu przepisów odrębnych), z wyłączeniem obiektów celu publicznego i służących celom publicznym, w szczególności infrastruktury technicznej i dróg, których realizację warunkuje się niezbędnnością dla obsługi gminy lub celów ochrony.

▪ **B - strefa przyrodniczo-krajobrazowa z dopuszczeniem zabudowy**

Charakterystyka strefy:

Teren położony na północ od BdPN, obejmuje dolinę Sanu, a od północy pasmo Otrytu, o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych. Jest to Park Krajobrazowy Doliny Sanu będący jednocześnie otuliną BdPN, z licznymi istniejącymi i projektowanymi rezerwatami, pomnikami przyrody, użytkami ekologicznymi i zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi, jak również z terenami i obiektami predysponowanymi do objęcia różnymi formami ochrony przyrodniczej i kulturowej.

Występują tu surowce bitumiczne i mineralne. Lesistość terenu przekracza 80%.

Istniejące osadnictwo jest niewielkie ze względu na trudne warunki życia i wysoką stopę bezrobocia.

Główne funkcje to funkcje ochronne i leśnictwo. Funkcjami towarzyszącymi są funkcje turystyki i rekreacji oraz mieszkalnictwo z usługami. W niewielkim zakresie występuje tu funkcja eksploatacji ropy.

Generalne założenia i kierunki zmian:

1. Wiodącą funkcją terenów jest funkcja ochronna, mieszkalnictwo z usługami i leśnictwo, uzupełniającą funkcją turystyczno - rekreacyjna.

2. Obowiązek zachowania i ochrony, a także odbudowy utraconych zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Polityka i kierunki zagospodarowania przestrzennego muszą być zgodne z celami ochrony BdPN i Obszaru Natura 2000 Bieszczady.
3. Ochronie podlega krajobraz kulturowy z zachowanymi układami przestrzennymi miejscowości, siecią dróg i zielenią, obiektami tradycyjnej zabudowy oraz miejscami po nieistniejących wsiach, cerkwiach i cmentarzach. Obowiązuje ochrona i konserwacja zabytkowej zabudowy, a w stosunku do zabudowy w sąsiedztwie dostosowanie nowej i przebudowywanej zabudowy pod względem formy, skali i kolorystyki do zabytku. Ochronie i zachowaniu podlegają stanowiska archeologiczne.
4. Uzupełnienie strefy zainwestowania o niezbędne urządzenia z zakresu komunikacji i infrastruktury technicznej (unikając rozwiązań napowietrznych i naziemnych),
5. Dbłość o rozwiązania i wygląd architektury, jej wysokie walory estetyczne, nawiązanie do rozwiązań regionalnych i historycznych, oraz elementy małej architektury i zieleni towarzyszącej.
6. Wspierać ekstensywną gospodarkę hodowlano-pasterską wspomaganą przez umiarkowaną gospodarkę rolną, pszczelarską i tzw. usługi agroturystyczne.
7. Zakaz pozyskiwania dla celów gospodarczych skał (w tym torfu) oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów. Zakaz nie dotyczy inwestycji już istniejących oraz prowadzenia nowej działalności, o której mowa w art. 16 ust. 2a ustawy z dnia 4 lutego 1994 r prawo geologiczne i górnicze.
8. Zakaz zmiany istniejących stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybnej (ograniczenie w szczególności melioracji odwadniających, a także regulacji rzek i potoków). Dopuszcza się przegradzanie części szerokości koryta cieków wodnych progami i tamami (projekt przegradzenia wymaga każdorazowo uzgodnienia z Dyrektorem BdPN). Obowiązuje zachowanie istniejących cieków i zbiorników wodnych wraz z obudową biologiczną. Zakazuje się realizacji zbiorników retencyjno-rekreacyjnych (za wyjątkiem inwestycji, dla których przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykaże brak niekorzystnego wpływu na środowisko).
9. Zaleca się sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Założenia rozłożenia ruchu turystycznego oraz rozwoju obiektów turystycznych:

Funkcję barier zatrzymania II stopnia dla BdPN przejmie pasmo miejscowości w dolinie Sanu: Zatwarnica, Chmiel, Dwernik, Dwerniczek, Stuposiany, Smolnik, Procisne, Żurawin. Obsługiwana tu będzie przede wszystkim turystyka kwalifikowana, w oparciu o pola namiotowe, campingi, gospodarstwa agroturystyczne, małe hoteliki, pensjonaty i schroniska z zagwarantowaniem miejsc postojowych, dostępnością do sklepów i gastronomii. Dopuszcza się również tu lokalizację budownictwa letniskowego indywidualnego na terenach do tego wyznaczonych. Rozwój bazy noclegowej może być tu prowadzony wyłącznie na zasadach zrównoważonego rozwoju.

We wsiach stanowiących barierę zatrzymania II stopnia optymalna baza noclegowa to 3 300 miejsc noclegowych.

Przekroczenie ww. ilości miejsc noclegowych (bariera progowa) będzie się wiązało ze zdecydowanie większymi nakładami na utrzymanie walorów i zasobów środowiska naturalnego.

Zakłada się również rozwój zaplecza w postaci :

- dobrego oznakowania szlaków turystyki kwalifikowanej (pieszej, konnej w siodle, rowerowej turystyki narciarskiej) i ich urządzenia i utrzymania;
- zorganizowania i obsługi ścieżek dydaktycznych;
- urządzenia punktów widokowych i parkingów przydrożnych.

Ogólne kierunki rozwoju i ograniczeń dla obszarów zabudowy:

1. Zakaz zabudowy w pasie szerokości:
  - a) 50m od rzeki San;
  - b) 15m od linii brzegowej pozostałych rzek i potoków.

2. Zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (w rozumieniu przepisów odrębnych), chyba, że przeprowadzona procedura wykazała brak negatywnego wpływu na środowisko oraz z wyłączeniem obiektów celu publicznego i służących celom publicznym, w szczególności infrastruktury technicznej i dróg.

■ C - strefa rolniczo-krajobrazowa z zabudową

Charakterystyka strefy:

Obejmuje tereny północnej części gminy poza granicami PKDS i charakteryzuje się łagodniejszymi spadkami i większą ilością terenów otwartych użytkowanych rolniczo. Tu leży miejscowość Lutowiska będąca ośrodkiem gminnym skupiającym ok. 1/3 mieszkańców całej gminy.

Występują tu surowce mineralne w postaci piaskowców. Ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe powyższy teren znalazł się w granicach Wschodnio-beskidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Głównymi równorzędnymi funkcjami tej części gminy są: mieszkalnictwo, leśnictwo, rolnictwo, turystyka i wypoczynek z możliwością rozwoju usług i rzemiosła (za wyjątkiem usług i rzemiosła szczególnie szkodliwego dla środowiska i zdrowia ludzi). Funkcją uzupełniającą jest pozyskiwanie kruszywa ze złożeń piaskowców.

Generalne założenia i kierunki zmian:

1. Wiodącą funkcją terenów jest funkcja usługowa, mieszkalnictwo oraz turystyka i rekreacja.
2. Obowiązek ochrony istniejących zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.
3. Ochronie podlega krajobraz kulturowy z zachowanymi układami przestrzennymi miejscowości, siecią dróg i zielenią, obiektami tradycyjnej zabudowy oraz miejscami po nieistniejących wsiach, cerkwiach i cmentarzach. Obowiązuje ochrona i konserwacja zabytkowej zabudowy, a w stosunku do zabudowy w sąsiedztwie dostosowanie nowej i przebudowywanej zabudowy pod względem formy, skali i kolorystyki do zabytku. Ochronie i zachowaniu podlegają stanowiska archeologiczne.
4. Uzupełnienie strefy zainwestowania o niezbędne urządzenia z zakresu komunikacji i infrastruktury technicznej (unikając rozwiązań napowietrznych i naziemnych).
5. Dbłość o rozwiązania i wygląd architektury, jej wysokie walory estetyczne oraz elementy małej architektury i zieleni towarzyszącej.
6. Wsparcie ekstensywnej gospodarki hodowlano-pasterskiej wspomaganej przez umiarkowaną gospodarkę rolną, pszczelarską i tzw. usługi agroturystyczne.
7. Zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych (za wyjątkiem inwestycji, dla których przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykaże brak niekorzystnego wpływu na środowisko).
8. Zakaz zmiany istniejących stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej (ograniczenie w szczególności melioracji odwadniających a także regulacji rzek i potoków). Dopuszcza się przegradzanie części szerokości koryta cieków wodnych progami i tamami. Zakazuje się realizacji zbiorników retencyjno-rekreacyjnych (za wyjątkiem inwestycji, dla których przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykaże brak niekorzystnego wpływu na środowisko).
9. Zaleca się sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Założenia rozłożenia ruchu turystycznego oraz rozwoju obiektów turystycznych:

Na terenie Lutowisk i Skorodnego przewiduje się obsługę turystyki pobytowej i kwalifikowanej preferując formę turystyki łagodnej.

Obszar ten leży w terenach ekstensywnego rozwoju turystyki i wypoczynku. Obsługiwana tu będzie turystyka pobytowa i kwalifikowana w oparciu o pola namiotowe, campingi, gospodarstwa agroturystyczne, hoteliki, pensjonaty, małe ośrodki wczasowe, stacje i schroniska - w przewadze jako baza sezonowa. Wieś gminna Lutowiska i Skorodne ze swoimi usługami stanowią barierę zatrzymania III stopnia dla BdPN.

Przewidywana optymalna baza noclegowa to 2 300 miejsc noclegowych (bariera progowa).

W strefie proponowanej otuliny PKDS należy zadbać o :

- dobre oznakowanie szlaków turystyki kwalifikowanej;
- wyposażenie szlaków w urządzenia typu miejsca odpoczynku, deszczochrony, tablice informacyjne itp.;
- urządzenie punktów widokowych.

Ogólne kierunki rozwoju i ograniczeń dla obszarów zabudowy:

1. Zakaz zabudowy w pasie szerokości 15m od linii brzegowej pozostałych rzek i potoków.
2. Zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (w rozumieniu przepisów odrębnych), chyba, że przeprowadzona procedura wykazała brak negatywnego wpływu na środowisko oraz z wyłączeniem obiektów celu publicznego i służących celom publicznym, w szczególności infrastruktury technicznej i dróg.
3. Dopuszczenie lokalizacji przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

4.2. WĘZŁY I PASMA FUNKCJONALNE ZAINWESTOWANE I ROZWOJOWE GMINY

4.2.1. Węzeł wielofunkcyjnego centrum turystycznego (I)

Główne kierunki zmian i przekształceń zabudowy dla centrum turystycznego wymagają realizacji następujących ustaleń:

- uzupełnianie obszaru funkcjonalnego terenami zabudowy wielofunkcyjnej (usługowej i mieszkaniowej) tworzącej zespoły o wysokich walorach architektonicznych, z uwzględnieniem różnorodności i specyfiki poszczególnych części obszaru, a także wymogów wynikających z ochrony jego wartości przyrodniczych, widokowych i kulturowych oraz parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych dla terenów funkcjonalnych;
- zwiększanie atrakcyjności poprzez eksponowanie obiektów o wartościach kulturowych oraz tworzenie powiązań kompozycyjno-przestrzennych pomiędzy nimi, a obszarami otwartymi z jednoczesną ochroną i ekspozycją unikalnych widoków;
- dopuszczalny rozwój funkcji uzdrowiskowej;
- restrukturyzacja (przekształcenie) i / lub modernizacja terenów zdegradowanych z priorytetem dla realizacji funkcji wskazanych dla terenów funkcjonalnych;
- rewaloryzacja zabytkowych układów przestrzennych, zespołów zabudowy oraz obiektów, stosownie do wymogów wynikających z ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego;
- ochrona wartościowej i przebudowa zdegradowanej lub zniszczonej zieleni oraz cennych drzew.

4.2.2. Węzeł zabudowy mieszkaniowej i obsługi turystyki (II)

Główne kierunki zmian i przekształceń dla obszarów zabudowy wymagają realizacji następujących ustaleń:

- modernizacja i uzupełnianie istniejącej oraz wprowadzanie nowej zabudowy na terenach rozwojowych z zapewnieniem ochrony wartości przyrodniczych, widokowych i kulturowych obszaru oraz parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych dla terenów funkcjonalnych;
- zwiększanie atrakcyjności poprzez eksponowanie obszarów przyrodniczych i widokowych oraz obiektów o wartościach kulturowych oraz tworzenie powiązań kompozycyjno-przestrzennych pomiędzy nimi, a obszarami współczesnej zabudowy o funkcjach usługowych;

- rewaloryzacja układów przestrzennych o wartościach zabytkowych i kulturowych, stosownie do wymogów wynikających z ochrony dziedzictwa kulturowego;
- rozwijanie układów drogowych w istniejących i planowanych terenach inwestycyjnych;
- ochrona i modernizacja istniejącej oraz tworzenie nowych terenów ogólnodostępnej zieleni urządzonej.

4.2.3. Węzeł zabudowy mieszkaniowej i obsługi turystyki ograniczanej nadrzędnymi celami ochrony (III)

Główne kierunki zmian i przekształceń dla obszarów zabudowy wymagają realizacji następujących ustaleń:

- modernizacja i uzupełnianie istniejącej oraz wprowadzanie nowej zabudowy na terenach rozwojowych pod warunkiem zapewnienia ochrony wartości przyrodniczych, widokowych i kulturowych obszaru oraz parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych dla terenów funkcjonalnych;
- rewaloryzacja układów przestrzennych o wartościach kulturowych, stosownie do wymogów wynikających z ochrony dziedzictwa kulturowego;
- ochrona funkcji i obszarów systemu przyrodniczego gminy.

4.2.3. Pasma zabudowy zagrodowej i rozwoju agroturystyki (IV)

Główne kierunki zmian i przekształceń dla obszarów zabudowy wymagają realizacji następujących ustaleń:

- modernizacja i uzupełnianie istniejącej oraz wprowadzanie nowej zabudowy na terenach rozwojowych z zapewnieniem ochrony wartości zabytkowych, kulturowych i przyrodniczych obszaru oraz parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych dla terenów funkcjonalnych;
- kształtowanie nowych zespołów zabudowy o niskiej intensywności z podporządkowaniem form i zakresu zagospodarowania ochronie przyrodniczej i krajobrazowej;
- rozwijanie układu drogowego;
- rewaloryzacja układów przestrzennych o wartościach kulturowych, stosownie do wymogów wynikających z ochrony dziedzictwa kulturowego;
- ochrona funkcji i obszarów systemu przyrodniczego gminy.

4.4. TERENY FUNKCJONALNE ZAINWESTOWANE I ROZWOJOWE GMINY

W niniejszym rozdziale określono między innymi funkcje podstawowe (udział w zagospodarowaniu działki budowlanej w granicach terenu wynosi minimum 60% udziału powierzchni użytkowej), uzupełniające (udział w zagospodarowaniu działki budowlanej w granicach tego terenu wynosi maksimum 40% udziału powierzchni użytkowej; parametry te nie dotyczą infrastruktury technicznej oraz niezbędnego zagospodarowania terenu działki) i dopuszczalne (fakultatywne, możliwe do wprowadzenia w miarę pojawiających się potrzeb) dla poszczególnych terenów funkcjonalnych oraz zawarto podstawowe wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu, wymagające uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Określone poniżej wskaźniki dotyczą nowo kreowanego zagospodarowania i/lub zabudowy. W stosunku do terenów z istniejącą zabudową, które nie spełniają warunków jak poniżej dopuszcza się zachowanie wskaźników i parametrów zgodnie ze stanem istniejącym.

Dla nowokreowanego zagospodarowania i/lub zabudowy określone wskaźniki są maksymalnymi dopuszczalnymi.

4.4.1. Tereny zabudowy i infrastruktury technicznej

Tereny zabudowy usług publicznych (UP)

- funkcja podstawowa: usługi publiczne;
- funkcja uzupełniająca: usługi nieuciążliwe, zieleń urządzona oraz niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych terenów urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacja;
- zaleca się utrzymanie istniejących lokalizacji usług publicznych związanych z obsługiwanymi terenami mieszkaniowymi (przedszkola, szkoły, usługi socjalne ośrodki zdrowia, usługi kultury, kościoły, itp.);
- zakaz realizacji zabudowy mieszkaniowej za wyjątkiem mieszkań służbowych;
- obowiązek zapewnienia dogodnej dostępności komunikacyjnej oraz odpowiedniej ilości miejsc postojowych w ich rejonie.

Wskaźniki:

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- 1) dla obiektów usług publicznych - gabaryty i standardy oraz zagospodarowanie terenów usług publicznych należy kształtować indywidualnie w dostosowaniu do wielkości i rodzaju pełnionej funkcji. Zaleca się realizację jako budynków wolnostojących o formie architektonicznej stanowiącej dominantę przestrzenną z jednoczesnym zagospodarowaniem działek, ich posadowienia zielenią urządzoną;
- 2) dla obiektów usług nieuciążliwych i/lub mieszkalnictwa:
  - przynajmniej 40% terenu działki budowlanej jako powierzchni biologicznie czynnej;
  - minimalnej powierzchni nowowydzielanej działki budowlanej - 600m²;
  - maksymalnej wysokości zabudowy do 12m (3 kondygnacje nadziemne), przy czym wysokość obiektów i urządzeń technicznych niezbędnych do właściwego funkcjonowania terenu warunkuje się wymaganiami technicznym;
  - preferuje się wprowadzenie ograniczenia wysokości obiektów kubaturowych do wysokości maksymalnej wyznaczonej dla sąsiednich terenów mieszkaniowych lub z udziałem zabudowy mieszkaniowej.

Tereny zabudowy usług turystyki (UT)

- funkcja podstawowa: zabudowa usług turystyki ze szczególnym uwzględnieniem usług hotelarskich świadczonych w hotelach i pensjonatach, ośrodki wypoczynkowe, ogólnodostępne tereny sportu i rekreacji, boiska itp.;
- funkcja uzupełniająca: zieleń urządzona, zabudowa rekreacji indywidualnej, niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych terenów urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacja oraz inne funkcje uzupełniające, bez których nie jest możliwe właściwe zagospodarowanie i użytkowanie tych terenów;
- zabudowa rekreacji indywidualnej nie powinna przekraczać 15% powierzchni całkowitej zabudowy terenu;
- dopuszcza się realizację zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej pod warunkiem, że łącznie z zabudową rekreacji indywidualnej nie będą przekraczać 20% powierzchni całkowitej zabudowy terenu funkcjonalnego.

Wskaźniki:

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- minimalnej powierzchni biologicznie czynnej 40% działki budowlanej, z zastrzeżeniem że w granicach BdPN minimum to wynosi 50%;
- minimalnej powierzchni nowowydzielanej działki budowlanej:
  - dla obiektów usług z zakresu turystyki 20 000m²;
  - dla obiektów rekreacji indywidualnej i dopuszczonej zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej 1200m²;
- maksymalnej wysokości zabudowy:
  - dla obiektów usług z zakresu turystyki do 15m (3 kondygnacje naziemne);

- dla obiektów rekreacji indywidualnej i dopuszczonej zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej do 9 m, przy czym wysokość obiektów i urządzeń technicznych niezbędnych do właściwego funkcjonowania terenu warunkuje się wymaganiami technicznymi.

Na obszarze terenu funkcjonalnego w Lutowiskach oraz w Dwerniku istnieją zlikwidowane otwory górnicze – obowiązuje zachowanie strefy ochronnej w odległości 5m od otworu w granicach której obowiązuje zakaz zabudowy. Od otworów czynnych obowiązuje strefa 50m z zakazem zabudowy.

Tereny zabudowy usługowo – mieszkaniowej niskiej i średniowysokiej w istniejących terenach inwestycyjnych i rozwojowych gminy (UM)

- funkcja podstawowa: usługi nieuciążliwe z zakresu turystyki ze szczególnym uwzględnieniem usług hotelarskich świadczonych w hotelach i pensjonatach oraz usługi komercyjne, w szczególności usługi handlu, gastronomii, rozrywki ... i/lub mieszkalnictwo jednorodzinne;
- funkcja uzupełniająca: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna (dopuszczona jedynie w obrębie geodezyjnym Lutowiska), usługi inne niż funkcji podstawowej, w tym usługi publiczne, zieleń urządzona (w tym publiczna), tereny sportu i rekreacji oraz niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych terenów urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacja;
- dopuszcza się lokalizowanie małych domów mieszkalnych zawierających 4 - 8 lokali;
- realizację funkcji podstawowych dopuszcza się w następujących formach: jako zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo-usługową i usługową, przy czym w granicach jednostki funkcjonalnej powinna dominować funkcja usługowa lub powinna być zachowana względna równowaga funkcji usługowej i mieszkaniowej.

Wskaźniki:

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- przynajmniej 40% terenu działki budowlanej jako terenu biologicznie czynnego, z zastrzeżeniem że w granicach BdPN minimum to wynosi 50%;
- minimalnej powierzchni nowowydzielanej działki budowlanej dla zabudowy:
  - mieszkaniowej: bliźniaczej - 600m², wolnostojącej - 750m², przy czym zalecaną powierzchnię działki określa się na 1500 – 2000m², z zastrzeżeniem że w granicach BdPN minimum to wynosi 1000m²;
  - mieszkaniowo-usługowej i usługowej - 600m²; z zastrzeżeniem że w granicach BdPN dla granicach minimum to wynosi 1500m²;
  - mieszkaniowej wielorodzinnej – nie określa się;
- maksymalnej wysokości zabudowy do 12m (3 kondygnacje nadziemne), z zastrzeżeniem że w granicach BdPN dla zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej obowiązują maksymalnie 2 kondygnacje, przy czym wysokość obiektów i urządzeń technicznych niezbędnych do właściwego funkcjonowania terenu warunkuje się wymaganiami technicznymi;
- przynajmniej 20% terenu jako teren służący osiedlowej rekreacji i wypoczynkowi (przy realizacji dopuszczonej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej).

Tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej dopuszczeniem zabudowy rekreacji indywidualnej i sezonowej turystycznej bazy noclegowej (MU)

- funkcja podstawowa: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, usługi z zakresu turystyki z dopuszczeniem zabudowy rekreacji indywidualnej i sezonowej turystycznej bazy noclegowej oraz usługi komercyjne, w szczególności usługi handlu, gastronomii, rozrywki, rzemieślnicze ...;
- funkcja uzupełniająca: usługi inne niż funkcji podstawowej, w tym usługi publiczne, zieleń publiczna, tereny sportu i rekreacji oraz niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych terenów urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacja;
- dopuszcza się lokalizowanie małych domów mieszkalnych zawierających 4 - 8 lokali;
- realizację funkcji podstawowych dopuszcza się w następujących formach: jako zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo-usługową i usługową, przy czym w granicach jednostki funkcjonalnej powinna dominować funkcja mieszkaniowa;

- zabudowę funkcji podstawowych można realizować jako obiekty samoistnie lub razem z funkcją uzupełniającą, przy czym dopuszcza się jej realizację w części budynku mieszkalnego lub jako osobny obiekt w granicach działki.

Wskaźniki:

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- przynajmniej 40% terenu działki budowlanej jako terenu biologicznie czynnego, z zastrzeżeniem, że w granicach BdPN minimum to wynosi 50%;
- minimalnej powierzchni nowowydzielanej działki budowlanej dla zabudowy:
  - mieszkaniowej: 750m², przy czym zalecaną powierzchnię działki określa się na 1500m², z zastrzeżeniem że w granicach BdPN minimum to wynosi 1000m²;
  - mieszkaniowo-usługowej i usługowej - 600m², z zastrzeżeniem że w granicach BdPN dla granicach minimum to wynosi 1500m²;
- maksymalnej wysokości zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i/lub usługowej do 12m (3 kondygnacje nadziemne), z zastrzeżeniem że w granicach BdPN dla zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej obowiązują maksymalnie 2 kondygnacje, przy czym wysokość obiektów i urządzeń technicznych niezbędnych do właściwego funkcjonowania terenu warunkuje się wymaganiami technicznymi.

Na obszarze terenu funkcjonalnego w Dwerniku i Smolniku istnieją zlikwidowane otwory górnicze – obowiązuje zachowanie strefy ochronnej w odległości 5m od otworu, w granicach której obowiązuje zakaz zabudowy. Od otworów czynnych obowiązuje strefa 50m z zakazem zabudowy.

Tereny zabudowy mieszkaniowej z dopuszczeniem usług (M)

- funkcja podstawowa: zabudowa mieszkaniowa z usługami i/lub zabudowa zagrodowa;
- funkcja uzupełniająca: usługi zapewniające obsługę mieszkańców oraz inne usługi nieuciążliwe, w tym usługi publiczne, zieleń urządzona, tereny sportu i rekreacji oraz niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych terenów urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacja.

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- przynajmniej 50% terenu każdej działki budowlanej jako teren biologicznie czynny;
- minimalnej powierzchni nowowydzielanej działki budowlanej: 1000m² przy czym zalecana powierzchnia działki wynosi 2000m²;
- maksymalnej wysokości zabudowy do 12m (3 kondygnacje naziemne), z zastrzeżeniem że w granicach BdPN dla zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej obowiązują maksymalnie 2 kondygnacje, przy czym wysokość obiektów i urządzeń technicznych niezbędnych do właściwego funkcjonowania terenu warunkuje się wymaganiami technicznymi.

Na załączniku graficznym oznaczono istniejące i zlikwidowane otwory górnicze – obowiązuje zachowanie strefy ochronnej w odległości 5m od otworu zlikwidowanego w Pszczelinach, w granicach których obowiązuje zakaz zabudowy. Od otworów czynnych obowiązuje strefa 50m z zakazem zabudowy.

Tereny aktywności gospodarczej (AG)

- funkcja podstawowa: działalności produkcyjna, usługowa, rzemieślnicza, wytwórcza oraz składy, magazyny, hurtownie;
- funkcja uzupełniająca: zieleń izolacyjna, zabudowa administracyjna, usługowa, socjalna i biurowa służąca obsłudze funkcji podstawowej oraz niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych terenów urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacja;
- za wyjątkiem mieszkań służbowych nie należy na tych terenach lokalizować zabudowy mieszkaniowej, przy czym zaleca się, aby jej udział nie przekraczał 10 % powierzchni całkowitej zabudowy;
- zabudowie mieszkaniowej należy zapewnić ochronę przed ewentualnymi uciążliwościami od istniejących bądź projektowanych obiektów mogących nieść takie uciążliwości;

- dopuszcza się lokalizowanie:
  - a) przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko,
  - b) realizację obiektów handlowych prowadzących sprzedaż hurtową lub półhurtową oraz sprzedaż detaliczną towarów wyspecjalizowanych, wielkogabarytowych, wymagających dużych powierzchni magazynowania i specjalnego transportu np. materiały budowlane, ogrodnicze, artykuły wyposażenia mieszkań itp.;
- ewentualne uciążliwości muszą być ograniczone do granic działki/ek do której/ych inwestor posiada tytuł prawny;
- obowiązek nasadzenia wysokiej i średniej zieleni izolacyjnej wzdłuż granic bezpośrednio sąsiadujących z zabudowa mieszkaniową lub z jej udziałem.

Wskaźniki:

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- przynajmniej 35% (dla części z dopuszczoną zabudową mieszkaniową służbową) i/lub 20% (dla zabudowy pozostałych funkcji) działki budowlanej jako teren biologicznie czynny;
- maksymalnej wysokości zabudowy produkcyjnej, wytwórczej, magazynowej, składowej, i innych obiektów funkcji podstawowej do 12m, za wyjątkiem części obiektów wymagających zwiększenia wysokości ze względów technologicznych; wysokość obiektów i urządzeń technicznych niezbędnych do właściwego funkcjonowania terenu warunkuje się wymaganiami technicznymi;
- maksymalna wysokość zabudowy administracyjnej, biurowej i innej funkcji uzupełniającej do 10m.

Wielkość nowowydzielanych działek do określenia w planach miejscowych, z zachowaniem zasady oszczędnego korzystania z gruntów przeznaczonych do zabudowy.

Tereny powierzchniowej eksploatacji kopalni pospolitych (PE)

- funkcja podstawowa: powierzchniowa eksploatacja kopalni pospolitych;
- funkcja uzupełniająca: w miarę potrzeb zabudowa służąca obsłudze funkcji podstawowej oraz obiekty i urządzenia niezbędne do prowadzenia działalności eksploatacyjnej;
- nakaz stałego (podczas eksploatacji) utrzymywania stosownych zabezpieczeń, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- nakaz rekultywacji terenu wyrobiska po zakończeniu eksploatacji, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- zaleca się rekultywację terenu w kierunku rolno – leśnym.

Wskaźniki:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna - nie dotyczy;
- minimalna powierzchnia działek – zgodnie z potrzebami;
- wysokość dopuszczanej zabudowy – do 7m, przy czym wysokość obiektów i urządzeń technicznych niezbędnych do właściwego funkcjonowania terenu warunkuje się wymaganiami technicznymi.

Na załączniku graficznym oznaczono istniejące i zlikwidowane otwory górnicze – obowiązuje zachowanie strefy ochronnej w odległości 5m od otworu zlikwidowanego oraz 50m od otworu czynnego, w granicach których obowiązuje zakaz zabudowy.

Tereny obsługi technicznej (IT)

- funkcja podstawowa: tereny infrastruktury technicznej – obiekty obsługi mieszkańców gminy i rejonu w zakresie zaopatrzenia w wodę, energię elektryczną, gaz, oczyszczania ścieków itp.
- funkcja uzupełniająca: pozostałe funkcje związane z obsługą techniczną gminy i rejonu, niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych terenów urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacja;
- zakaz lokalizacji wszelkich obiektów nie związanych z funkcją obsługi technicznej i usług z nimi związanych;
- lokalizację wszelkich obiektów szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz obiektów mogących pogorszyć funkcjonowanie środowiska naturalnego, w szczególności obiektów

mogących znacząco oddziaływać na środowisko (w rozumieniu przepisów odrębnych) warunkuje się ich niezbędnością dla obsługi technicznej.

Wszystkie obiekty obsługi technicznej gminy, a w szczególności wodno-kanalizacyjne, energetyczne, ciepłownicze, w tym obiekty kubaturowe i budowle lokalizowane na innych terenach funkcjonalnych, należy realizować zgodnie z opracowaniami dotyczącymi rozwoju infrastruktury technicznej.

Wskaźniki:

Nie dotyczy; zgodnie z wymaganiami technicznymi.

Tereny urzędzeń komunikacji samochodowej (w tym parkingi widokowe) z dopuszczoną funkcją usługową (KS)

- funkcja podstawowa: obsługa gminy w zakresie komunikacji samochodowej – stanowiska postojowe dla samochodów osobowych (parkingi) z dopuszczoną funkcją usługową;
- funkcja uzupełniająca: niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych terenów urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacja;
- tereny biologicznie czynne należy zagospodarować zielenią urządzoną.

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- przynajmniej 15% terenu funkcjonalnego lub działki budowlanej jako terenu biologicznie czynnego;
- minimalnej powierzchni nowowydzielanej działki budowlanej – nie dotyczy;
- maksymalnej wysokości zabudowy do 12m (3 kondygnacje), przy czym wysokość obiektów i urzędzeń technicznych niezbędnych do właściwego funkcjonowania terenu warunkuje się wymaganiami technicznymi.

4.4.2. Tereny zieleni urządzonej, wypoczynku i sportu

Tereny zieleni nieurządzonej i urządzonej - parków (ZP)

- funkcja podstawowa: zieleń nieurządzona i urządzona (publiczna), w tym o funkcji reprezentacyjnej i służącej rekreacji i wypoczynkowi;
- funkcja uzupełniająca: infrastruktura techniczna;
- zakaz zmniejszania powierzchni parków;
- dopuszcza się modernizację istniejących i realizację nowych obiektów o charakterze architektury ogrodowej.

Wskaźniki:

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- przynajmniej 80% terenu jako teren biologicznie czynny;
- powierzchnia działki – zgodnie ze stanem istniejącym;
- wysokość dopuszczonych obiektów do 9m.

Tereny zieleni nieurządzonej i urządzonej z zabudową usługową (ZP/U)

- funkcja podstawowa: zieleń nieurządzona i urządzona (przede wszystkim publiczna), w tym o funkcji reprezentacyjnej i służącej rekreacji i wypoczynkowi oraz usługi nieuciążliwe, przede wszystkim związane z funkcją podstawową np. rozrywki, wypoczynku, sportu, gastronomii itp.;
- funkcja uzupełniająca: mieszkalnictwo, niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych terenów urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacja;
- zabudowa nie powinna stanowić więcej niż 30% terenu funkcjonalnego lub działki geodezyjnej (wskaźnik powierzchni zabudowy w stosunku do terenu funkcjonalnego lub działki 0,30);
- zaleca się, aby na tych terenach nie lokalizować zabudowy mieszkaniowej, za wyjątkiem mieszkań służbowych;

- dla terenów tych należy określić w mpzp:
  - zasady kształtowania zabudowy i przestrzeni publicznych,
  - przebieg ciągów komunikacji pieszej i rowerowej obsługujących nowo zagospodarowywany teren i ich połączenie z istniejącymi drogami publicznymi,
  - zasady uzbrojenia technicznego terenów,
  - szczegółowe zasady ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- dopuszcza się modernizację istniejących i realizację nowych obiektów o charakterze architektury ogrodowej;
- dopuszczone obiekty należy realizować w ilości odpowiadającej skali terenu i/lub działki inwestycyjnej.

Wskaźniki:

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- przynajmniej 75% terenu jako teren biologicznie czynny;
- minimalnej powierzchni nowowydzielanej działki 2500m²;
- wysokość dopuszczonych obiektów do 10m.

Tereny usług sportu (US)

- funkcja podstawowa: niekubaturowe usługi sportu oraz służące funkcji rekreacyjno-sportowej i wypoczynkowej;
- funkcja uzupełniająca: inne niekubaturowe obiekty służące funkcji rekreacyjno-sportowej i wypoczynkowej, w tym kulturze fizycznej, dopuszczone obiekty obsługi funkcji podstawowej, urządzenia infrastruktury technicznej niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych terenów oraz obszaru gminy i komunikacja;
- dopuszczona zabudowa nie powinna stanowić więcej niż 20% terenu funkcjonalnego lub działki geodezyjnej (wskaźnik powierzchni zabudowy w stosunku do terenu funkcjonalnego lub działki 0.20);
- zakaz zabudowy mieszkaniowej i innej nie związanej z funkcją terenu.

Wskaźniki:

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- przynajmniej 80% terenu jako teren biologicznie czynny;
- minimalnej powierzchni nowowydzielanej działki – nie określa się – w/g potrzeb;
- wysokość dopuszczonych obiektów do 10m, przy czym wysokość obiektów i urządzeń technicznych niezbędnych do właściwego funkcjonowania terenu warunkuje się wymaganiami technicznymi.

Tereny zieleni cmentarnej (ZC)

- funkcja podstawowa: zielen cmentarna;
- funkcja uzupełniająca: urządzenia infrastruktury technicznej niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych terenów;
- dopuszcza się zabudowę o charakterze architektury ogrodowej, związanej z podstawową funkcją terenu (kaplice) oraz związanych z funkcją komunikacyjną (schody, ścieżki), a także ogrodzenia;
- dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych - obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub uczytelnienie kompozycji, w tym poprzez ochronę i pielęgnację drzewostanu oraz zachowanie lub renowację obiektów architektury cmentarnej;
- dla cmentarzy czynnych obowiązek utrzymania stref sanitarnych - zabrania się lokalizowania wszelkiej nowej zabudowy mieszkalnej, zakładów żywienia zbiorowego, bądź zakładów przechowujących żywność oraz studzien służących do czerpania wody do celów konsumpcyjnych i potrzeb gospodarczych w odległości do 50m wokół cmentarzy dla zabudowy uzbrojonej w wodociąg oraz do 150m wokół cmentarzy dla pozostałej zabudowy.

W odległości do 50m wokół cmentarza czynnego w Lutowiskach dopuszcza się lokalizację zabudowy zaplecza obsługi cmentarza (parkingi, handel itp.).

Wskaźniki:

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 40%;
- powierzchnia działki – zgodnie ze stanem istniejącym;
- wysokość dopuszczonych obiektów: do 12 m.

4.4.3. Tereny komunikacji samochodowej:

- **tereny dróg publicznych klasy zbiorczej (Z),**
- **tereny dróg publicznych klasy lokalnej (L),**
- **tereny dróg publicznych klasy dojazdowej (D).**
- funkcja podstawowa: transport drogowy, drogi publiczne;
- funkcja uzupełniająca: objekty i urządzenia pomocnicze dla funkcji podstawowej, w szczególności wyposażenia technicznego dróg oraz infrastruktura techniczna nie związana z drogą;
- zakaz lokalizacji zabudowy nie związanej z funkcją podstawową;
- lokalizację wszelkich obiektów, w tym szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz obiektów mogących pogorszyć funkcjonowanie środowiska naturalnego, warunkuje się ich niezbędnością dla transportu drogowego.

4.5. TERENY FUNKCJONALNE OTWARTE

4.5.1. Tereny zieleni naturalnej i półnaturalnej

Tereny lasów i dolesień (L)

- funkcja podstawowa: las;
- funkcja dopuszczalna: infrastruktura techniczna i drogi oraz zabudowa dopuszczona na podstawie przepisów odrębnych – przy czym dla terenów położonych w prawnych formach ochrony przyrody pod warunkiem zgodności z planem ochrony;
- obowiązek adaptacji istniejącej zabudowy i dopuszczenie lokalizacji nowej na podstawie przepisów odrębnych tj. zabudowy wykorzystywanej dla potrzeb gospodarki leśnej, oraz budynków i budowli obronności lub bezpieczeństwa państwa, oznakowaniu nawigacyjnemu, geodezyjnemu, ochronie zdrowia – przy czym dla terenów położonych w prawnych formach ochrony przyrody pod warunkiem zgodności z planem ochrony;
- obowiązek pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu z dopuszczeniem wprowadzenia zagospodarowania rekreacyjnego i urządzeń turystycznych tj. leśne ścieżki przyrodnicze, punkty widokowe, miejsca odpoczynku, schrony przeciwdeszczowe i objekty małej architektury, parkingi leśne itp. – przy czym dla terenów położonych w prawnych formach ochrony przyrody pod warunkiem zgodności z planem ochrony;
- wszelkie gospodarowanie musi być podporządkowane priorytetowi ochrony siedlisk i gatunków oraz być zgodne z przepisami odrębnymi, w tym z planem/mi ochrony.

Wskaźniki dla zabudowy i zagospodarowania terenu dopuszczonych na podstawie przepisów odrębnych:

- Zabudowa wolnostojąca na działkach leśnych.

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- przynajmniej 75% terenu działki budowlanej jako teren biologicznie czynny;
- maksymalnej wysokości zabudowy do 10m (2 kondygnacje nadziemne; zaleca się aby ostatnią kondygnację realizować jako poddaszową);
- minimalna odległość zabudowy od granicy lasów 12 m.

Na załączniku graficznym oznaczono istniejące i zlikwidowane otwory górnicze – obowiązuje zachowanie strefy ochronnej w odległości 5m od otworu zlikwidowanego oraz 50m od otworu czynnego, w granicach których obowiązuje zakaz zabudowy.

Tereny zieleni naturalnej nieleśnej - poloniny (ZE),

- funkcja podstawowa: zielen naturalna nieleśna;
- obowiązek pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu;
- zakaz zabudowy;
- dopuszcza się wprowadzanie zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego, pod warunkiem zgodności z planem ochrony Bieszczadzkiego Parku Narodowego, przy czym dopuszczenie nie obowiązuje jeżeli ww. planu ochrony nie przyjęto;
- gospodarowanie musi być podporządkowane priorytetowi ochrony siedlisk i gatunków oraz zgodne z przepisami odrębnymi.

4.5.2. Tereny rolne

Tereny rolne i zieleni nieleśnej z zakazem zabudowy i zalesień (Re)

- funkcja podstawowa: rolnictwo ekstensywne;
- funkcja dopuszczalna: urządzenia i obiekty służące funkcji podstawowej; urządzenia infrastruktury technicznej niezbędne do prawidłowego funkcjonowania obszaru gminy;
- obowiązek pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu z adaptacją istniejących obiektów pozostałych funkcji wraz z istniejącym zagospodarowaniem oraz zakazem realizacji nowych;
- dopuszczalne urządzenia turystyczne, takie jak punkty widokowe, miejsca odpoczynku, schrony przeciwdeszczowe i obiekty małej architektury;
- zakaz zalesień;
- dopuszczenie wykorzystania turystycznego – szlaki, ścieżki itp.;
- obowiązek racjonalnego gospodarowania na terenach trwałych użytków zielonych, pełniących istotną rolę w zachowaniu funkcji ekologicznych w całości systemu przyrodniczego gminy.

Na obszarze terenu funkcjonalnego w Lutowiskach, Stuposianach i Hulskiem istnieją zlikwidowane otwory górnicze – obowiązuje zachowanie strefy ochronnej w odległości 5m od otworu w granicach której obowiązuje zakaz zabudowy. Od otworów czynnych obowiązuje strefa 50m z zakazem zabudowy.

Tereny rolne i zieleni nieleśnej z ograniczonym dopuszczeniem zabudowy i zalesień (R)

- funkcja podstawowa: rolnictwo ekstensywne;
- funkcja dopuszczalna: urządzenia i obiekty służące funkcji podstawowej; zabudowa zagrodowa dopuszczona na podstawie przepisów odrębnych pod warunkiem posiadania gospodarstwa o areale średniej wielkości gospodarstwa rolnego w gminie Lutowiska, urządzenia infrastruktury technicznej niezbędne do prawidłowego funkcjonowania zabudowy zagrodowej oraz obszaru gminy, urządzenia i obiekty służące funkcji rekreacyjno-sportowej i wypoczynkowej (agroturystyka);
- dopuszczenie wykorzystania turystycznego – szlaki, ścieżki itp.;
- obowiązek pozostawienia w dotychczasowym oraz możliwością lokalizacji nowej zabudowy (zgodnie z przepisami odrębnymi) oraz dopuszczeniem zalesienia gruntów o bonitacji gleb kl. V i niższej;
- obowiązek racjonalnego gospodarowania na terenach trwałych użytków zielonych, pełniących istotną rolę w zachowaniu funkcji ekologicznych w całości systemu przyrodniczego gminy.

Wskaźniki dla zabudowy i zagospodarowania terenu dopuszczonych na podstawie przepisów odrębnych:

Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- przynajmniej 45% terenu działki jako terenu biologicznie czynnego;

- maksymalnej wysokości zabudowy do 10m (zaleca się aby ostatnią kondygnację realizować jako poddaszową).

Tereny rolne i zieleni nieleśnej z dopuszczeniem zabudowy i zalesień (Rm)

- funkcja podstawowa: rolnictwo ekstensywne;
- funkcja dopuszczalna: urządzenia i obiekty służące funkcji podstawowej; zabudowa zagrodowa dopuszczona na podstawie przepisów, urządzenia infrastruktury technicznej niezbędne do prawidłowego funkcjonowania zabudowy zagrodowej oraz obszaru gminy, urządzenia i obiekty służące funkcji rekreacyjno-sportowej i wypoczynkowej (agroturystyka);
- dopuszczenie wykorzystania turystycznego – szlaki, ścieżki itp.;
- obowiązek pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu oraz możliwością lokalizacji nowej zabudowy (zgodnie z przepisami odrębnymi) oraz dopuszczeniem zalesienia gruntów o bonitacji gleb kl. V i niższej;
- obowiązek racjonalnego gospodarowania na terenach trwałych użytków zielonych, pełniących istotną rolę w zachowaniu funkcji ekologicznych w całości systemu przyrodniczego gminy.

Wskaźniki dla zabudowy i zagospodarowania terenu dopuszczonych na podstawie przepisów odrębnych do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu:

- przynajmniej 45% terenu działki jako terenu biologicznie czynnego, z zastrzeżeniem że w granicach BdPN minimum to wynosi 50%;
- minimalnej powierzchni nowowydzielanej działki budowlanej 3000m²;
- maksymalnej wysokości zabudowy do 10m (zaleca się aby ostatnią kondygnację realizować jako poddaszową).

Na obszarze terenu funkcjonalnego w Zatwarnicy istnieje zlikwidowany otwór górniczy – obowiązuje zachowanie strefy ochronnej w odległości 5m od otworu w granicach której obowiązuje zakaz zabudowy. Od otworów czynnych obowiązuje strefa 50m z zakazem zabudowy.

4.5.3. Tereny wód otwartych – (W)

- funkcja podstawowa: wody powierzchniowe;
- zagospodarowanie tych terenów może polegać na powszechnym, zwykłym lub szczególnym korzystaniu z wód;
- na terenach wód powierzchniowych dopuszcza się wprowadzanie zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego, w szczególności budowę pomostów i organizację kąpielisk, pod warunkiem wykazania braku negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze i formy ochrony przyrody, badane i ustalane na etapie właściwych postępowań administracyjnych (procedura oceny oddziaływania inwestycji na środowisko).

4.6. KOLEJNOŚĆ UDOSTĘPNIANIA OBSZARÓW ROZWOJOWYCH ZABUDOWY

W celu racjonalnego wykorzystania obszarów rozwojowych, optymalizacji skutków finansowych oraz ochrony zasobów środowiska przyrodniczego studium zaleca następujące etapy udostępniania inwestorom obszarów rozwojowych zabudowy:

- ETAP I:
  - tereny zabudowy istniejącej z możliwością dogęszczania i przekształceń zgodnie z niniejszym studium i planami miejscowymi,
  - tereny rozwoju zabudowy i zagospodarowania posiadające bezpośredni dostęp do drogi publicznej z istniejącym uzbrojeniem w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną,
  - tereny zorganizowanej działalności inwestycyjnej w obrębie której zainwestowanie terenu następuje na podstawie obowiązującego planu miejscowego, po ewentualnym podziale lub scaleniu i podziale działek oraz ich uzbrojeniu w infrastrukturę techniczną;

- ETAP II - tereny rozwojowe zabudowy dla których są projektowane i realizowane krótkoterminowe (do 2025 r.) inwestycje z zakresu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- ETAP III - tereny rozwojowe zabudowy dla których są projektowane długoterminowe (do 2050 r.) inwestycje z zakresu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- ETAP IV - tereny perspektywicznego rozwoju zabudowy – bez projektów uzbrojenia terenów w infrastrukturę techniczną; istnieje możliwość inwestowania po uprzednim uzbrojeniu terenu w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną.

5. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Rozwój gminy Lutowiska musi zachodzić na zasadach rozwoju zrównoważonego (rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny z jednoczesną ochroną środowiska przyrodniczego). Oznacza to konieczność określenia zasad zagospodarowania pozwalających na zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego, w tym poprzez ochronę jego cennych zasobów, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu jego walorów.

Do głównych celów polityki zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów należą:

- ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrona jakości powietrza atmosferycznego;
- zapobieganie przekształcaniu i degradacji powierzchni ziemi;
- ochrona przed hałasem komunikacyjnym i przemysłowym;
- wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarowania odpadami;
- ochrona walorów środowiska, przyrody i krajobrazu;
- współdziałanie w kształtowaniu systemu i ochrona obszarów chronionych.

Główne kierunki ochrony środowiska i kształtowania funkcji przyrodniczych:

- utrzymanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej obszarów o szczególnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych;
- wyeksponowanie w strukturze gminy obszarów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych;
- wskazanie objęcia formami ochrony przyrody pozostałych cennych obiektów i obszarów;
- poprawa jakości środowiska;
- wzrost bezpieczeństwa ekologicznego.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne stanowi instrument ochrony środowiska i jego zasobów. W tym celu w niniejszym studium określa się:

- elementy środowiska przyrodniczego budującego system przyrodniczy gminy;
- obszary i obiekty objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody;
- zasady ochrony powietrza atmosferycznego;
- zasady ochrony zasobów wodnych i ich jakości;
- zasady ochrony powierzchni ziemi;
- zasady ochrony przed hałasem;
- zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi;
- zasady ochrony kopalin;
- zasady ochrony zwierząt i roślin.

5.1. SYSTEM PRZYRODNICZY

Podstawowymi strukturami kształtującymi system przyrodniczy gminy są:

- położone w południowej części gminy Bieszczady Wysokie z pasmami połonin, leżące w całości w granicach Bieszczadzkiego Parku Narodowego – zapewniające powiązania w kierunku północ – południe (Strefa A);
- tereny położone na północ od BdPN, obejmujące dolinę Sanu, a od północy pasmo Otrytu, obejmujące Park Krajobrazowy Doliny Sanu będący jednocześnie otuliną BdPN, z licznymi istniejącymi i projektowanymi rezerwatami, pomnikami przyrody, użytkami ekologicznymi i zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi, jak również z terenami i obiektami predysponowanymi do objęcia różnymi formami ochrony przyrodniczej i kulturowej – zapewniający powiązania w kierunku wschód – zachód (Strefa B);
- tereny północnej części gminy poza granicami PKDS i charakteryzuje się łagodniejszymi spadkami i większą ilością terenów otwartych użytkowanych rolniczo. Ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe powyższy teren znalazł się w granicach Wschodnio-beskidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Strefa C).

Wymienione powyżej elementy systemu przyrodniczego gminy wchodzi w skład obszarów otwartych. Nadrzędną rolą tych obszarów jest utrzymanie i wykształcenie powiązań przyrodniczych umożliwiających właściwe funkcjonowanie przyrodnicze pozostałych obszarów funkcjonalnych.

Jako tereny wspomagające funkcjonowanie określonego wyżej systemu przyrodniczego wskazuje się także tereny funkcjonalne o niskiej ekstensywności zabudowy i wysokim udziale powierzchni biologicznie czynnej, charakteryzujące się wspomaganie przepływu materii i energii w przyrodzie.

Na obszarach tworzących system przyrodniczy:

1) obowiązują następujące zakazy:

- zakaz lokalizowania urządzeń i instalacji należących do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wymagających sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko, poza przedsięwzięciami infrastrukturalnymi służącymi poprawie stanu środowiska i obsłudze mieszkańców oraz ochronie przeciwpowodziowej;
- zakaz dokonywania trwałych zmian stosunków wodnych, a w szczególności prowadzenia odwodnień i innych robót powodujących trwałe obniżenie poziomu wód podziemnych lub ograniczenie zasilania poziomów wodonośnych, cieków i zbiorników wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i racjonalna gospodarka wodna oraz ochrona przeciwpowodziowa;
- zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających naturalne formy rzeźby terenu i obniżających walory krajobrazowe, za wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym, z utrzymaniem, budową, odbudową i modernizacją urządzeń wodnych oraz przedsięwzięć infrastrukturalnych służących obsłudze mieszkańców lub celom ochrony;
- zakaz regulacji koryt rzek, strumieni i cieków oraz zmian trasy ich przebiegu, poza pracami związanymi z bezpieczeństwem przeciwpowodziowym i budową ujęć wody pitnej,
- zakaz pozyskiwania surowców budowlanych z koryt potoków górskich;

2) dopuszcza się budowę zbiorników retencyjnych, pod warunkiem wykazania braku negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze i formy ochrony przyrody, badane i ustalone na etapie właściwych postępowań administracyjnych (procedura oceny oddziaływania inwestycji na środowisko przyrodnicze);

3) nakaz pozostawienia wzdłuż głównych cieków wodnych nienaruszonego pasa lasu o szerokości nie mniejszej niż wysokość drzewostanu (ok. 25m) w celu zachowania i ochrony naturalnej zabudowy biologicznej tych cieków.

Na terenach Re (rolnictwa ekstensywnego) zaleca się w szczególności utrzymanie trwałych użytków zielonych.

5.2. OBSZARY I OBIEKTY OCHRONY PRZYRODY

Obszary i obiekty objęte ochroną:

- istniejące:
  - Bieszczadzki Park Narodowy,
  - Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) NATURA 2000 „Bieszczady” (PLC 180001),
  - Park Krajobrazowy Doliny Sanu,
  - Wschodnio-beskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu,
  - rezerваты przyrody (Krywe, Hulskie im. Stefana Myczkowskiego, Śnieżyca wiosenna w Dwerniczku, Zakole),
  - zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
  - użytki ekologiczne,
  - formy ochrony indywidualnej (pomniki przyrody),
  - strefy ochrony ostoi i stanowisk grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową,
- projektowane:
  - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) NATURA 2000 „Bieszczady” (PLC 180001),
  - 4 rezerваты przyrody: „Las bukowy pod Obnogą”, „Przełom Wołosatego”, „Śnieżyca wiosenna w Zatwarnicy”, „Żurawin”,
  - 20 użytków ekologicznych,
  - 25 pomników przyrody,
  - 2 stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej.

Wszelkie zagospodarowanie i gospodarowanie w obrębie obszarów objętych ochroną regulują przepisy odrębne w tej mierze.

Objęcie ochroną prawną projektowanych pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych oraz rezerwatów przyrody wymaga przeprowadzenia procedury określonej przepisami odrębnymi. Akt prawny o ustanowieniu danej formy ochrony przyrody określi ograniczenia, zakazy i nakazy dotyczące danego obiektu lub sposobu gospodarowania i użytkowania na danym obszarze.

Do czasu wejścia w życie stosownych przepisów na obszarach projektowanych form ochrony przyrody obowiązują takie same zakazy jak dla obszaru chronionego krajobrazu oraz:

- zakaz przekształcania obszaru;
- przekształcania ukształtowania terenu, w szczególności tworzenia nasypów i wykopów;
- zakaz uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- zakaz likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych oraz obszarów wodno-błotnych;
- zakaz zmiany sposobu użytkowania ziemi.

W stosunku do projektowanych obiektowych form ochrony przyrody (pomników przyrody ożywionej) w odległości minimum 5m od maksymalnego zasięgu korzeni zabrania się:

- wznoszenia obiektów budowlanych;
- wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzewa;
- przekształcania ukształtowania terenu, w szczególności tworzenia nasypów i wykopów
- umieszczania tablic, napisów i znaków innych niż oznaczenie pomnika przyrody.

5.3. ZASADY OCHRONY POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Ochrona powietrza na terenie gminy Lutowiska polega na utrzymaniu stężeń substancji w powietrzu na aktualnym poziomie z jednoczesnym wskazaniem dążenia do ich obniżania. Zasada ta bezpośrednio wynika z aktualnego stanu i jakości powietrza. W przypadku zachodzących w przyszłości niekorzystnych zmian w jakości powietrza (gdy nie są dotrzymane dopuszczalne poziomy substancji) należy dążyć do zmniejszania poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, zgodnie z obowiązującym prawem.

W zakresie działań podejmowanych w ramach planowania i gospodarki przestrzennej a dotyczących ochrony powietrza zaleca się m.in.:

- stopniową eliminację nieekologicznych źródeł ciepła (głównie z sektora komunalno – bytowego) powodujących tzw. rozproszoną emisję niską na rzecz ucieplnienia obszarów zwartej zabudowy w oparciu o sieć lokalnych systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło, ogrzewania gazowego oraz systemów wykorzystujących: energię elektryczną, olej niskosiarkowy lub odnawialne źródła energii;
- usprawnienie istniejących połączeń komunikacyjnych oraz rozbudowa układu komunikacyjnego dla nowego zagospodarowania, w tym poprzez wprowadzenie zintegrowanego systemu transportowego w zakresie budowy dróg obwodowych oraz rozwoju ścieżek rowerowych, celem eliminacji przestojów w ruchu powodujących wzrost zanieczyszczenia pochodzących z tego źródła (głównie NO² i CO);
- wprowadzenie zieleni na obszarach źle zagospodarowanych, w tym wprowadzanie wzdłuż ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu pasa zieleni izolacyjnej, celem eliminacji unosu pyłu z powierzchni terenu, dróg, pól uprawnych ... tj. tzw. emisji niezorganizowanej;
- ograniczanie lokalizacji (przede wszystkim na terenach zabudowy mieszkaniowej oraz o znacznym udziale tej zabudowy) obiektów wymagających pozwolenia na wprowadzenie gazów i pyłów do powietrza.

5.4. ZASADY OCHRONY ZASOBÓW WODNYCH I ICH JAKOŚCI

Ochrona zasobów wodnych na terenie gminy polega na:

- utrzymaniu właściwej jakości wód powierzchniowych (zwłaszcza rzeki San, która posiada wody o zadowalającej jakości);
- nie pogorszeniu jakości wód podziemnych (aktualnie wody podziemne na terenie gminy nie są objęte monitoringiem).

W zakresie działań podejmowanych w ramach planowania i gospodarki przestrzennej a dotyczących ochrony zasobów wodnych zaleca się m.in.:

- zakaz zabudowy na terenie dolin oraz ograniczanie na obszarach z brakiem izolacji lub słabą izolacją w utworach wodonośnych oraz w miejscach wychodni warstw wodonośnych, celem zmniejszenia ryzyka zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych;
- ograniczanie wprowadzania nowej zabudowy na terenach o niskim poziomie wód gruntowych (z wysiękami), celem zmniejszenia ryzyka zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych;
- nie stosowanie sztucznego obniżania poziomu wód gruntowych poprzez jednostronne prowadzone melioracje odwadniające;
- uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej m.in. poprzez pełne uzbrojenie terenów zwartej zabudowy w zbiorcze systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- na obszarach użytkowanych rolniczo preferowane jest zapewnienie stref buforowych pomiędzy gruntami ornymi, a wodami powierzchniowymi w postaci pasa użytków zielonych, co ograniczy spływ z terenów rolnych;
- zmniejszanie dysproporcji pomiędzy istniejącym stanem kanalizowania a stopniem zwodociągowania.

Generalne zasady ochrony wód powierzchniowych:

- zapewnienie optymalnych warunków zasilania cieków;
- ochrona zbiorowisk roślinności wodnej i przywodnej;
- zakaz lokalizacji zabudowy w odległości mniejszej niż 50m od rzeki Sani oraz 15m od brzegów cieków i zbiorników wodnych, z wyłączeniem inwestycji celu publicznego.

Generalne zasady ochrony wód podziemnych:

- odprowadzanie wód deszczowych do gruntu w granicach poszczególnych działek, na terenach zabudowy mieszkaniowej o niskim i średnim wskaźniku intensywności, w zależności od warunków gruntowo-wodnych;
- określenie w planach miejscowych zasad zagospodarowania – między innymi znaczny udział powierzchni biologicznie czynnej - zapewniających gromadzenie, przechowywanie i powolny odpływ wód opadowych i roztopowych;
- ochrona i wykorzystanie naturalnych zagłębień terenu, zwłaszcza podmokłych, istniejących stawów oraz budowa sztucznych zbiorników wodnych do retencjonowania wód, w tym podczyszczonych wód deszczowych i roztopowych;
- ograniczanie wielkości terenów pokrytych sztuczną, nieprzepuszczalną nawierzchnią (placów, ścieżek, parkingów, składów i innych) przez wprowadzanie (tam gdzie to możliwe) nawierzchni perforowanych lub innych indywidualnych rozwiązań;
- zachowanie jak największego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach przewidzianych do urbanizacji;
- inwestycje w infrastrukturę techniczną: likwidacja bezodpływowych zbiorników do gromadzenia ścieków, rozbudowa systemów kanalizacji sanitarnej i deszczowej, rozbudowa oczyszczalni ścieków, zapewnienie szczelności kanalizacji.

5.5. ZASADY OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI

Ochrona zasobów powierzchni ziemi na terenie gminy Lutowiska, zgodnie z obowiązującym prawem, realizowana jest poprzez:

- racjonalne gospodarowanie gruntami (poprzez ustalenia opisane przy kierunkach zmian w przeznaczaniu terenów);
- zachowanie wartości przyrodniczych (poprzez ustalenia opisane w podrozdziałach powyżej);
- zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania (poprzez ustalenia opisane przy kierunkach zmian w przeznaczaniu terenów);
- ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania (poprzez ustalenia opisane w podrozdziałach powyżej);
- utrzymanie jakości gleby i ziemi na istniejącym poziomie, a w przypadku przekroczenia wymaganych standardów doprowadzenie ich jakości (poprzez działania rekultywacyjne) co najmniej do wymaganej;
- zachowanie wartości kulturowych, z uwzględnieniem archeologicznych dóbr kultury, poprzez ustalenia opisane w rozdziale ochrony wartości kulturowych.

W zakresie działań podejmowanych w ramach planowania i gospodarki przestrzennej a dotyczących ochrony pokrywy glebowej zaleca się m.in.:

- wprowadzenie zieleni na obszarach źle zagospodarowanych, celem eliminacji zwiększonej erozji wodnej gleb;
- zmniejszenie ryzyka skażenia gleby poprzez ograniczanie lokalizacji zakładów, wymagających pozwolenia na wytwarzanie, gromadzenie i lub transport odpadów oraz zakładów wymagających opracowania programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

W zakresie działań podejmowanych w ramach planowania i gospodarki przestrzennej a dotyczących ochrony powierzchni ziemi (pod względem ukształtowania) obowiązuje m.in.:

- wprowadzenie na skarpach zakazu zamiany formacji roślinnych o wykształconej strukturze pionowej na rzecz nieużytków (zwiększona erozja powierzchni ziemi, powodowana zwiększeniem spływu powierzchniowego wód);
- zachowanie jak największego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach przewidzianych do urbanizacji;
- przeprowadzenie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Dla charakterystycznych form ukształtowania terenu

- zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających naturalne formy rzeźby terenu i obniżających walory krajobrazowe, za wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym, z utrzymaniem, budową, odbudową urządzeń wodnych oraz przedsięwzięć infrastrukturalnych służących obsłudze mieszkańców lub celom ochronnym;
- zachowanie i ochrona roślinności oraz kształtowanie powiązań przyrodniczych w oparciu o formy rzeźby terenu;
- realizacja zagospodarowania z priorytetem zachowania i wyeksponowania naturalnych elementów krajobrazu w kompozycjach urbanistycznych i przestrzennych.

5.6. ZASADY OCHRONY PRZED HAŁASEM

W celu ograniczenia uciążliwości hałasu komunikacyjnego należy dążyć do poprawy stanu zgodnie z obowiązującymi standardami, na etapie planowania, projektowania i eksploatacji systemu transportowego, w szczególności poprzez modernizowanie dróg i stosowanie takich rozwiązań technicznych jak np. nawierzchnie o niskich emisjach hałasu od kół pojazdu. Na obszarach objętych formami ochrony przyrody dla których zachowanie ich wartości wymaga zachowania ciszy, dopuszcza się wyłączenia z ruchu pojazdów spalinowych lub dopuszczenie innych tzw. cichych pojazdów.

5.7. ZASADY OCHRONY PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI

W zakresie działań podejmowanych w ramach planowania i gospodarki przestrzennej a dotyczących ochrony przed polami elektroenergetycznymi obowiązuje m.in.:

- ustanowienie stref ochronnych dla istniejących i projektowanych elektroenergetycznych linii napowietrznych wysokiego napięcia, o napięciach znamionowych 110 kV w granicach których zakazać lokalizowania obiektów przeznaczonych na pobyt stały ludzi;
- ustanowienie stref ochronnych dla sieci i urządzeń radiolokacyjnych i radionawigacyjnych w granicach których zakazać lokalizowania obiektów przeznaczonych na pobyt stały ludzi.

5.8. ZASADY OCHRONY KOPALIN

Zasady ochrony kopalin określają przepisy odrębne.

5.9. ZASADY OCHRONY ZWIERZĄT I ROŚLIN

W zakresie działań podejmowanych w ramach planowania i gospodarki przestrzennej a dotyczących ochrony roślin i zwierząt obowiązuje m.in.:

- zachowanie cennych ekosystemów, różnorodności biologicznej i utrzymaniu równowagi przyrodniczej, w tym ochronę obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, realizowane poprzez ustalenia opisane w podrozdziałach powyżej (system przyrodniczy, obszary i obiekty ochrony przyrody);
- zapobieganie zagrożeniom naturalnych kompleksów i tworów przyrody oraz abiotycznych elementów środowiska, realizowane poprzez ustalenia opisane w podrozdziałach powyżej (zasady ochrony elementów środowiska).

6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w tym zabytków polega na: ich zachowaniu, wyeksponowaniu i harmonijnej adaptacji w procesie rozwoju, jak również na powstrzymaniu procesu degradacji historycznej tkanki zabudowy poprzez podnoszenie standardów w ramach modernizacji technicznej poszczególnych obiektów oraz przywracaniu wartości estetycznych i użytkowych budynków i zagospodarowania terenu.

Lokalizacja obiektów i obszarów zabytkowych została przedstawiona na załączniku graficznym nr 2–Kierunki zagospodarowania przestrzennego z dokładnością jaką umożliwiła prezentacja na mapie topograficznej w skali 1: 25 000. W trakcie opracowania planów miejscowych należy zlokalizować obiekty i obszary zabytkowe z dokładnością do działki ewidencyjnej.

6.1. OBIEKTY I OBSZARY ZABYTKOWE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW, OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

W stosunku do obszarów i obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich wynikający z przepisów odrębnych.

Wg stanu na 31 grudnia 2010 r. w rejestrze zabytków województwa podkarpackiego znajduje się 14 zabytków z terenu gminy Lutowiska (w tym 3 są przeniesione do Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku).

Tabela 2. Wykaz obiektów nieruchomości wpisanych do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków położonych na obszarze gminy Lutowiska.

LP	LOKALIZACJA	PRZEDMIOT OCHRONY	NR REJESTRU I DATA WPISU	UWAGI
1.	Chmiel	cerkiew greko-kat., ob. kościół rzym.-kat. p.w. św. Mikołaja, 1906	A-139 z 29.05.1968	drewniana
2.		cmentarz greko-kat. przykościelny	A-139 z 29.05.1968	---
3.	Dwernik	cerkiew greko-kat., ob. kościół rzym.-kat. par. p.w. św. Michała Archanioła, 1898	A-707 z 25.05.1972	drewniana (przeniesiona w 1980 r. z Lutowisk),
4.	Krywe	ruiny cerkwi par.p.w. św. Paraskewy, 1824	A-340 z 3.10.1995	obiekt nieczynny
5.		dzwonnica cerkiewna	A-340 z 3.10.1995	parawanowa, obiekt nieczynny
6.		cmentarz gr. - kat	A-340 z 3.10.1995	rok 1842, ob. nieczynny
7.	Lutowiska	kościół par. p.w. św. Stanisława	A-321 z 9.09.1994	neogotycki, wyb. w 1913r.
8.		cmentarz gr. - kat. cerkiew, przełom XVIII i. XIX w.	A-707 z 25.05.1972	cerkiew przeniesiona w 1980 r. do Dwernika
9.		strażnica WOP (stara)	A-235 z 24.02.1991	drewniana, wyb. około 1930-1935
10.	Smolnik	cerkiew greko-kat. p.w. św. Dymitra, ob. kościół rzym.-kat. p.w. Wniebowzięcia NMP, 1791	A-120 z 6.03.1969	drewniana, pokryta gontem
11.		cmentarz gr. - kat. przykościelny	A-120 z 6.03.1969	4 nagrobki z 1852 r.

Źródło: na podstawie danych uzyskanych w UG

W obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków ochronie podlega:

- oryginalna (historyczna) forma architektoniczna obiektu we wszystkich jej elementach (wysokość, bryła, geometria i forma dachu, kompozycja bryły i elewacji wraz z detalem architektonicznym i stolarką, zabytkowe wyposażenie, zasadnicze rozplanowanie wnętrza);
- oryginalny materiał budowlany (w tym rodzaj pokrycia dachowego);
- funkcja obiektu, której ewentualna zmiana wymaga zgody wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Dla obiektów sakralnych wpisanych do rejestru wyrazem polityki przestrzennej jest:

- trwale zachowanie oryginalnej (historycznej) formy architektonicznej i zabytkowej substancji obiektu, w tym przede wszystkim wyglądu architektonicznego obiektów w zakresie wysokości, kubatury, kształtu i pokrycia dachu;
- zachowanie oryginalnej struktury budynku;
- utrzymanie oryginalnych: kompozycji i detalu elewacji;
- dostosowanie istniejących i projektowanych elementów innych niż oryginalne, a koniecznych do wprowadzenia w związku z funkcją obiektu, do oryginalnej kompozycji i detalu;
- zachowanie tradycyjnych proporcji otworów i form opasek zgodnych z oryginalnym stylem architektonicznym budynku;
- konserwacja, restauracja, modernizacja oraz remont z maksymalnym zachowaniem substancji zabytku;
- wysoki standard architektoniczny i jakość materiałów;
- zakaz lokalizacji urządzeń, kolidujących z charakterem oraz funkcją obiektu i jego otoczeniem;
- utrzymanie otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historyczną dyspozycją zagospodarowania;
- obiekty położone w strefie **ochrony założeń sakralnych**, zawierającej się w granicach działki na której jest zlokalizowany obiekt - obowiązują ustalenia dotyczące strefy; dla cerkwi z cmentarzem w Smolniku dodatkowo obowiązuje strefa **ochronna w granicach istniejącego zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Wieś Smolnik”** w granicach której obowiązują ustalenia mpzp.

Dla obiektów cmentarnych wpisanych do rejestru wyrazem polityki przestrzennej jest:

- zakaz lokalizacji obiektów i urządzeń, kolidujących z charakterem i funkcją terenu;
- utrzymanie kompozycji przestrzennej założenia cmentarnego, przede wszystkim poprzez zachowanie historycznych lokalizacji budowli związanych z funkcją terenu (architektury cmentarnej) oraz form komponowanej zieleni i starodrzewu;
- zakaz usuwania nagrobków, ogrodzeń żeliwnych, krzyży i innych elementów pochodzących sprzed 1945 r. bez uzgodnienia z organem ds. ochrony zabytków;
- obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub uczytelnienie kompozycji założeń;
- obiekty położone w strefie **ochrony założeń cmentarnych**, zawierającej się w granicach działki na której jest zlokalizowany obiekt - obowiązują ustalenia dotyczące strefy.

Dla obiektu architektury i budownictwa tj. strażnicy WOP w Lutowiskach wpisanej do rejestru zabytków wyrazem polityki przestrzennej jest:

- trwale zachowanie oryginalnej (historycznej) formy architektonicznej i zabytkowej substancji obiektu, w tym przede wszystkim wyglądu architektonicznego obiektów w zakresie: wysokości, kubatury, geometrii i pokrycia dachu;
- utrzymanie oryginalnych: kompozycji i detalu elewacji;
- dostosowanie istniejących i projektowanych elementów innych niż oryginalne, a koniecznych do wprowadzenia w związku z funkcją obiektu, do oryginalnej kompozycji i detalu;
- zachowanie tradycyjnych proporcji otworów i form opasek zgodnych z oryginalnym stylem architektonicznym budynku;
- dostosowanie współczesnych funkcji obiektów do wartości zabytkowych tych obiektów a nie odwrotnie;
- konserwacja, restauracja, modernizacja oraz remont z maksymalnym zachowaniem substancji zabytku;

- wysoki standard architektoniczny i jakość materiałów;
- zakaz lokalizacji urządzeń kolidujących z charakterem oraz funkcją obiektu i jego otoczeniem.

Wg Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2010-2013 (2010) na terenie gminy Lutowiska nie występują stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków.

W przypadku wpisu stanowiska do rejestru zabytków - obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich wynikający z przepisów odrębnych.

6.2. OBIEKTY I OBSZARY ZABYTKOWE WSKAZANE DO OCHRONY W PLANACH MIEJSCOWYCH

6.2.1. OBIEKTY UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTKÓW

Obiekty zabytkowe ujęte w ewidencji zabytków wymagają ochrony poprzez ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (zarówno poprzez ustalenia dla obiektów jak też stref ochrony konserwatorskiej).

6.2.1.1. Zabytki nieruchomości

Tabela 3. Wykaz pozostałych (innych niż wpisane do rejestru zabytków) obiektów nieruchomości ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków położonych na obszarze gminy Lutowiska

LP	LOKALIZACJA	PRZEDMIOT OCHRONY	OKREŚLENIE WŁAŚCICIELA TERENU	UWAGI
1.	Beniowa	cmentarz gr. - katolicki	Bieszczadzki Park Narodowy w Ustrzykach Górnych	ob. nieczynny
2.	Brzegi Górne	cmentarz gr. - katolicki	Bieszczadzki Park Narodowy w Ustrzykach Górnych	ob. nieczynny
3.	Bukowiec	cmentarz gr. - katolicki, rok około 1906	Bieszczadzki Park Narodowy w Ustrzykach Górnych	3 nagrobki, ob. nieczynny
		cmentarz z I wojny światowej		12 ziemnych mogił
4.	Caryńskie	cmentarz gr. - katolicki, rok około 1935	Własność komunalna Gminy Lutowiska	ok. 100 mogił ziemnych, ruiny kaplicy, ob. nieczynny
		cmentarz gr. - katolicki*		-
		cmentarz gr. - katolicki*		-
5.	Dwernik	cmentarz gr. - katolicki	Parafia Rzym.kat. w Dwerniku	14 mogił z betonu piaskowca i wapnia
6.	Dzwiniacz Górny	cmentarz gr. - katolicki, rok ok. 1909, cmentarz ogrodzony	Bieszczadzki Park Narodowy w Ustrzykach Górnych	17 nagrobków, ob. nieczynny
7.		cmentarz gr. - katolicki, XIX w.	Bieszczadzki Park Narodowy w Ustrzykach Górnych	prawie niewidoczny, ob. nieczynny
8.	Hulskie	ruiny cerkwi p.w. Św. Paskewii, 1820r.	Nadleśnictwo Lutowiska	ob. nieczynna
9.		dzwonnica cerkiewna, 1820r.	Nadleśnictwo Lutowiska	-
10.		cmentarz gr. - katolicki, rok ok. 1900	Nadleśnictwo	ob. nieczynny

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

			Lutowiska	
11.	Lutowiska	Kirkut żydowski, założony w II poł. XVIII w.	Własność komunalna Gminy Lutowiska	-
12.	Sianki	cmentarz gr. - katolicki, poł. XIX w., grobowiec K.F. Stroińskich	Bieszczadzki Park Narodowy w Ustrzykach Górnych	ok. 30 mogił ziemnych, ob. nieczynny
		I wojna*		-
		rzymsko-katolicki*		obok kościoła
		gr. - katolicki*		200m od cerkwi
		gr. - katolicki*		wokół cerkwi
13.	Skorodne	cmentarz gr. - katolicki, 1852 r.	Własność komunalna Gminy Lutowiska	ob. nieczynny
14.	Stuposiany	cmentarz cerkiewny, ob. z lat 1852-1930	Nadleśnictwo Stuposiany	ob. nieczynny
15.	Wołosate	cmentarz gr. - katolicki, rok ok. 1850	Własność komunalna Gminy Lutowiska	6 nagrobków z betonu i piaskowca, ob. nieczynny
16.	Zatwarnica	cmentarz gr. - katolicki	-	-

* cmentarze wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków, dla których nie ma sporządzonych kart gminnej ewidencji zabytków

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków, 2010

Obowiązuje każdorazowa weryfikacja obiektów oraz ich lokalizacji podczas prac nad sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dla cmentarzy i kirkutu wpisanych do rejestru wyrazem polityki przestrzennej jest:

- zakaz lokalizacji obiektów i urządzeń, kolidujących z charakterem i funkcją terenu;
- utrzymanie kompozycji przestrzennej założenia cmentarnego, przede wszystkim poprzez zachowanie historycznych lokalizacji budowli związanych z funkcją terenu (architektury cmentarnej) oraz form komponowanej zieleni i starodrzewu;
- zakaz usuwania nagrobków, ogrodzeń żeliwnych, krzyży i innych elementów pochodzących sprzed 1945 r. bez uzgodnienia z organem ds. ochrony zabytków;
- obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych, przede wszystkim utrzymanie lub uczynienie kompozycji założeń;
- obiekty położone w strefie **ochrony założeń cmentarnych**, zawierającej się w granicach działki na której jest zlokalizowany obiekt - obowiązują ustalenia dotyczące strefy.

Dla dzwonnicy cerkiewnej w Hulskiem ujętej w ewidencji zabytków wyrazem polityki przestrzennej jest:

- zachowanie oryginalnego wyglądu architektonicznego obiektów w zakresie gabarytu, kształtu i pokrycia dachu;
- utrzymanie tradycyjnej kompozycji architektonicznej obiektu, w tym kompozycji i wystroju elewacji z nakazem zachowania i dowiązywania się do form i elementów oryginalnych;
- konserwacja, restauracja, modernizacja oraz remont z zachowaniem substancji zabytku;
- obiekt położony w **strefie ochrony założeń sakralnych**, zawierającej się w granicach działki na której jest zlokalizowany obiekt - obowiązują ustalenia dotyczące odnośnej strefy.

Dla ruin cerkwi p.w. Św. Paskewii w Hulskiem ujętej w ewidencji zabytków wyrazem polityki przestrzennej jest:

- zachowanie oryginalnego wyglądu architektonicznego ruiny;
- w razie potrzeb konserwacja i restauracja zabytku;
- obiekt położony w **strefie ochrony założeń sakralnych**, zawierającej się w granicach działki na której jest zlokalizowany obiekt - obowiązują ustalenia dotyczące odnośnej strefy.

Rekomenduje się cykliczną aktualizację wykazu obiektów w ewidencji zabytków. Ewentualne rozbieżności z wykazem zawartym w studium nie wpływają na zachowanie zgodności sporządzanych planów miejscowych ze studium, ani nie dezaktualizują ich ustaleń.

6.2.1.1. Zabytki archeologiczne

Na obszarze gminy Lutowiska znajduje się 98 stanowisk archeologicznych. Najwięcej występuje w obrębie geodezyjnym Lutowiska i Zatwarnica. Najliczniejszą grupę stanowią stanowiska o funkcji osada otwarta (30), 14 to miejsca produkcji, w tym 10 to młyny oraz 14 cerkwi (połączonych najczęściej z cmentarzyskami). Na obszarze gminy znajdują się też 1 synagoga, 1 kopalnia oraz tartak.

Dla obiektów archeologicznych obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich wynikający z przepisów odrębnych.

Tabela 4. Wykaz obiektów archeologicznych ujętych w ewidencji zabytków położonych w strefie W (ochrony stanowisk archeologicznych) na obszarze gminy Lutowiska.

LP	NR AZP	NR STANOWISKA	OBRĘB GEODEZYJNY	FUNKCJA STANOWISKA	DATOWANIE
1	119-83	119-83/1	Skorodne	osada otwarta	nowożytność
2	119-83	119-83/7	Lutowiska	osada otwarta	nowożytność
3	119-83	119-83/8	Lutowiska	osada otwarta	nowożytność
4	119-83	119-83/10	Lutowiska	miejsce kultowo - ofiarne	nowożytność
5	119-83	119-83/11	Lutowiska	tartak	nowożytność
6	119-83	119-83/14	Lutowiska	osada otwarta	nowożytność
7	119-83	119-83/9	Lutowiska	synagoga	nowożytność
8	119-83	119-83/12	Lutowiska	osada otwarta	nowożytność
9	119-83	119-83/13	Lutowiska	cmentarzysko	nowożytność
10	119-83	119-83/16	Lutowiska	cerkiew, cmentarzysko	nowożytność
11	119-83	119-83/15	Lutowiska	osada otwarta	nowożytność
12	119-82	119-82/13	Skorodne	osada otwarta	nowożytność
13	119-82	119-82/5	Polana	osada otwarta	nowożytność
14	119-82	119-82/10	Skorodne	miejsce produkcji (młyn wodny)	nowożytność
15	119-82	119-82/12	Skorodne	cmentarzysko	nowożytność
16	119-82	119-82/11	Skorodne	cerkiew, cmentarzysko	nowożytność
17	120-81	120-81/10	Krywe	cerkiew, cmentarzysko	nowożytność
18	120-81	120-81/11	Krywe	osada otwarta	nowożytność
19	120-81	120-81/14	Hulskie	miejsce produkcji (młyn wodny)	nowożytność
20	120-81	120-81/18	Hulskie	miejsce produkcji (młyn wodny)	nowożytność
21	120-81	120-81/16	Hulskie	tartak wodny	nowożytność
22	120-81	120-81/17	Hulskie	miejsce produkcji (młyn wodny)	nowożytność
23	120-81	120-81/15	Hulskie	dwór	nowożytność
24	120-81	120-81/13	Hulskie	cerkiew, cmentarzysko	nowożytność
25	120-81	120-81/12	Hulskie	osada otwarta	nowożytność
26	120-82	120-82/1	Zatwarnica	osada otwarta	nowożytność
27	120-82	120-82/2	Zatwarnica	osada otwarta	nowożytność
28	120-82	120-82/4	Zatwarnica	dwór	nowożytność

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
 GMINY LUTOWISKA
 CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

29	120-82	120-82/3	Zatwarnica	osada otwarta	nowożytność
30	120-82	120-82/5	Zatwarnica	cerkiew, cmentarzysko, cmentarzysko	nowożytność
31	120-82	120-82/6	Zatwarnica	kopalnia	nowożytność
32	120-82	120-82/7	Zatwarnica	miejsce produkcji (młyn wodny)	nowożytność
33	120-82	120-82/8	Zatwarnica	osada otwarta	nowożytność
34	120-82	120-82/9	Zatwarnica	osada otwarta	nowożytność
35	120-82	120-82/10	Chmiel	osada otwarta	nowożytność
36	120-82	120-82/11	Chmiel	cerkiew, cmentarzysko	nowożytność
37	120-82	120-82/14	Chmiel	dwór	nowożytność
38	120-82	120-82/13	Chmiel	cerkiew, cmentarzysko	nowożytność
39	120-82	120-82/12	Chmiel	osada otwarta	nowożytność
40	120-82	120-82/15	Chmiel	dwór	nowożytność
41	120-82	120-82/16	Chmiel	osada otwarta	nowożytność
42	120-82	120-82/17	Dwernik	osada otwarta	nowożytność
43	120-82	120-82/18	Dwernik	osada otwarta	nowożytność
44	120-82	120-82/19	Dwernik	punkt osadniczy, dwór	wczesne średniow. nowożytność
45	120-82	120-82/20	Dwernik	miejsce produkcji (młyn wodny)	nowożytność
46	120-82	120-82/21	Dwernik	miejsce produkcji (młyn wodny)	nowożytność
47	120-82	120-82/22	Dwernik	cerkiew, cmentarzysko	nowożytność
48	120-83	120-83/1	Lutowiska	-----	nowożytność
49	120-83	120-83/2	Lutowiska	-----	nowożytność
50	120-83	120-83/3	Żurawin	-----	okres wpływów rzymskich
51	120-83	120-83/4	Żurawin	-----	nowożytność
52	120-83	120-83/5	Żurawin	-----	nowożytność
53	120-83	120-83/6	Smolnik	-----	nowożytność
54	120-83	120-83/7	Smolnik	-----	nowożytność
55	120-83	120-83/10	Smolnik	-----	e. kamienia, nowożytność
56	120-83	120-83/11	Żurawin/Smolnik	-----	epoka kamienia
57	120-83	120-83/9	Smolnik	-----	nowożytność
58	120-83	120-83/8	Smolnik	-----	e. kamienia, nowożytność
59	121-84	121-84/3	Dydiowa	miejsce produkcji (młyn wodny)	nowożytność
60	121-84	121-84/2	Dydiowa	osada otwarta	nowożytność
61	121-84	121-84/1	Dźwiniacz Górny	osada otwarta	nowożytność
62	121-82	121-82/1	Nasiczne	osada otwarta	nowożytność
63	121-82	121-82/2	Caryńskie	miejsce produkcji (młyn wodny)	nowożytność
64	121-82	121-82/3	Caryńskie	zagroda	nowożytność
65	121-82	121-82/5	Dwernik	cerkiew	nowożytność
66	121-82	121-82/7	Caryńskie	cmentarzysko, fortyfikacje	nowożytność
67	121-82	121-82/8	Caryńskie	cerkiew, cmentarzysko, miejsce kultowo - ofiarne	nowożytność
68	121-82	121-82/9	Caryńskie	miejsce kultowo - ofiarne	nowożytność

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
 GMINY LUTOWISKA
 CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

69	121-82	121-82/10	Caryńskie	miejsce kultowo - ofiarne	nowożytność
70	121-82	121-82/6	Caryńskie	osada otwarta	nowożytność
71	121-81	121-81/7	Zatwarnica	miejsce produkcji (młyn wodny)	nowożytność
72	121-81	121-81/6	Zatwarnica	osada otwarta	nowożytność
73	122-84	122-84/1	Dźwiniacz Górny	-----	-----
74	122-84	122-84/2	Dźwiniacz Górny	-----	-----
75	122-84	122-84/3	Dźwiniacz Górny	-----	-----
76	122-84	122-84/4	Dźwiniacz Górny	-----	-----
77	122-84	122-84/5	Tarnawa Niżna	-----	-----
78	122-84	122-84/6	Tarnawa Niżna	-----	-----
79	122-84	122-84/7	Tarnawa Niżna	-----	-----
80	122-84	122-84/8	Tarnawa Niżna	-----	-----
81	122-84	122-84/9	Tarnawa Niżna	-----	-----
82	122-83	122-83/2	Bereżki	osada otwarta	nowożytność
83	122-83	122-83/3	Bereżki	cerkiew, cmentarzysko płaskie	nowożytność
84	122-83	122-83/4	Bereżki	miejsce produkcji	nowożytność
85	122-83	122-83/2	Bereżki	osada otwarta	nowożytność
86	122-82	122-82/2	Brzegi Górne	cerkiew, cmentarzysko płaskie szkieletowe	nowożytność
87	122-82	122-82/1	Brzegi Górne	osada otwarta	nowożytność
88	123-85	123-85/1	Beniowa	-----	epoka kamienia
89	123-85	123-85/2	Sokoliki	-----	nowożytność
90	123-85	123-85/3	Sokoliki	-----	nowożytność
91	123-84	123-84/2	Bukowiec	cerkiew, cmentarzysko płaskie szkieletowe	nowożytność
92	123-84	123-84/1	Bukowiec	osada otwarta	nowożytność
93	123-83	123-83/1	Ustrzyki Górne	miejsce produkcji	nowożytność
94	123-83	123-83/2	Wołosate	miejsce kultowo - ofiarne	nowożytność
95	123-83	123-83/3	Wołosate	miejsce produkcji	nowożytność
96	123-83	123-83/5	Wołosate	cerkiew, cmentarzysko płaskie szkieletowe	nowożytność
97	123-83	123-83/4	Wołosate	osada otwarta	nowożytność
98	124-83	124-83/1	Wołosate	miejsce produkcji	nowożytność

Dla obiektów archeologicznych ujętych w ewidencji zabytków wyrazem polityki przestrzennej jest przestrzeganie ustaleń dotyczących **stref ochrony archeologicznej**, zawierającej się w granicach stanowiska archeologicznego oznaczonego na rysunki studium, w której są położone.

Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest zbiorem zamkniętym – nadchodzące lata mogą przynieść nowe odkrycia lub negatywną weryfikację obecnie zaewidencjonowanych stanowisk. Z tego względu konieczna jest cykliczna aktualizacja wykazu obiektów. Ewentualne rozbieżności z wykazem zawartym w studium nie wpływają na zachowanie zgodności sporządzanych planów miejscowych ze studium, ani nie dezaktualizują ich ustaleń.

6.3.2 STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ i ARCHEOLOGICZNEJ

1. Strefa ochrony założeń sakralnych

Ochrona historycznej struktury przestrzennej polega na:

- zachowaniu zasadniczych elementów historycznego układu przestrzennego tj. elementów rozplanowania założenia i zagospodarowania terenu, w szczególności obiektu sakralnego, oraz w przypadku występowania: dzwonnicy, form zaprojektowanej zieleni (alei, szpalerów drzew, grup drzew ...), zabytkowych nagrobków;
- zachowaniu zabudowy zabytkowej;
- zachowaniu oryginalnych elementów architektury ogrodowej, w tym elementów ogrodzenia, w przypadku ich występowania;
- uzyskiwanie uzgodnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków przed wydaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu i uzgadnianie wszelkiej dokumentacji projektowej dotyczącej prac remontowo-budowlanych.

Dla cerkwi z cmentarzem w Smolniku dodatkowo obowiązuje strefa **ochronna w granicach istniejącego zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Wieś Smolnik”** w granicach której obowiązują ustalenia mpzp.

2. Strefa ochrony założeń cmentarnych

Ochrona historycznej struktury przestrzennej polega na:

- zachowaniu zasadniczych elementów historycznego układu przestrzennego tj. elementów rozplanowania założenia i zagospodarowanie terenu, w szczególności układu kwater, alei, szpalerów drzew, zabytkowych nagrobków;
- zachowaniu oryginalnych elementów architektury ogrodowej, w tym elementów ogrodzenia, w przypadku ich występowania;
- dostosowaniu istniejących i projektowanych elementów zagospodarowania terenu innych niż oryginalne, a koniecznych do wprowadzenia w związku ze współczesną funkcją obiektu do wartości zabytkowych obszaru objętego strefą.

3. Strefa ochrony archeologicznej

W stosunku do obiektów leżących w obrębie **stref ochrony archeologicznej** wyrazem polityki przestrzennej jest:

- współdziałanie w zakresie zamierzeń inwestycyjnych i innych związanych z pracami ziemnymi z odpowiednim organem ds. ochrony zabytków;
- przeprowadzenie archeologicznych badań ratunkowych na terenie w granicach strefy, wyprzedzających rozpoczęcie prac ziemnych związanych z realizacją zamierzenia, na zasadach określonych przepisami szczególnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

6.3. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Studium nie wskazuje obiektów i obszarów wskazanych do ochrony jako dobra kultury współczesnej.

W przypadku odkrycia obiektów i obszarów dóbr kultury współczesnej, obowiązuje ochrona poprzez sporządzenie dla obszarów ich występowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których zapisy określą szczegółowo zasady ochrony.

7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO

7.1. POLITYKA ROZWOJU TRANSPORTU

Cele polityki rozwoju transportu

Celem generalnym polityki rozwoju transportu, opartej na strategii zrównoważonego rozwoju jest stworzenie warunków dla sprawnego, bezpiecznego i ekonomicznego przemieszczania się osób i towarów, z jednoczesnym ograniczaniem konfliktów ze środowiskiem przyrodniczym, kulturowym oraz społeczno-gospodarczym.

Celami szczegółowymi są:

- zapewnienie sprawności funkcjonowania;
- zapewnienie powiązań z ponadlokalnymi systemami transportowymi oraz terenami sąsiednimi;
- zaspokojenie potrzeb przewozowych mieszkańców (dojazdu do pracy, nauki, usług), turystów z uwzględnieniem sezonowości, gospodarki oraz zapewnienie dotarcia pomocy;
- poprawa standardów i bezpieczeństwa ruchu;
- poprawę stanu technicznego dróg i mostów wraz z dostosowaniem ich podbudowy oraz nawierzchni do zwiększonego nacisku na oś przez samochody wywożące drewno z lasu;
- poprawa warunków ruchu pieszego i rowerowego oraz parkowania;
- racjonalizacja kosztów rozwoju i eksploatacji poprzez maksymalne wykorzystanie istniejących urządzeń transportowych;
- maksymalne ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne i kulturowe oraz warunki życia mieszkańców przez redukcję oddziaływania hałasu i spalin, a także efektów rozcięcia przestrzeni przez trasy komunikacyjne.

Główne cele rozwoju systemu drogowego

Głównymi celami rozwoju układu drogowego gminy są:

- ułatwienie rozrządu ruchu docelowo-źródłowego związanego z gminą;
- zapewnienie dostępności celów podróży, obsługi terenów rozwojowych oraz możliwości obsługi komunikacją zbiorową;
- poprawa czytelności układu drogowego i jej hierarchizacji, wynikającej z funkcji poszczególnych dróg w układzie transportowym, ochronę dróg wyższych kategorii (wojewódzkiej i powiatowych) oraz klas przed nadmierną dostępnością oraz zmniejszenie uciążliwości ruchu.

7.1.1. Kierunki rozwoju układu drogowego

Przy określaniu kierunków rozwoju układu drogowego w szczególności wzięto pod uwagę dotychczasowe podstawowe zasady jego rozwoju, ustalone w planach miejscowych oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Układ drogowy gminy będzie tworzył zhierarchizowany system, składający się z:

- układu podstawowego (drogi zbiorcze), do którego wejdzie droga o znaczeniu ponadlokalnym – wojewódzka oraz planowana droga wojewódzka – wyprowadzająca ruch w kierunku nowoprojektowanego przejścia granicznego Żurawin – Boberka;
- układu obsługującego (drogi lokalne i dojazdowe), o znaczeniu lokalnym, tworzone przez drogi powiatowe i drogi gminne.

Układ podstawowy będzie wypełniał nadrzędne funkcje, wynikające z kierunków rozwoju systemu transportowego województwa i powiatu, służąc powiązaniom regionalnym i transgranicznym, a także powiązaniom zewnętrznym i częściowo wewnętrznym gminy. Zadaniem tego układu będzie przede wszystkim doprowadzenie ruchu do gminy i jego rozprowadzenie do głównych miejscowości.

Obsługa zagospodarowania przy pomocy dróg układu podstawowego powinna odbywać się w ograniczonym zakresie, wynikającym z kategorii i klas dróg i dopuszczonym przepisami w zakresie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne, z uwzględnieniem jednak

dotychczasowego rozwoju sieci drogowej i zagospodarowania. W praktyce oznacza to, że istniejące drogi wojewódzkie (Ustrzyki Dolne – Ustrzyki Górne i Tylawa-Wołosate) oraz drogi powiatowe (Smolnik – Zatwarnica, Dwernik-Brzegi Górne i Lutowiska-Polana) będą musiały nadal obsługiwać zagospodarowanie wobec ograniczonych możliwości lub braku możliwości realizacji rozwiązań alternatywnych.

Zadaniem układu obsługującego będzie zapewnienie bezpośredniego dojazdu i obsługa zagospodarowania, wyprowadzenie ruchu na układ podstawowy oraz zapewnienie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych, nie obsługiwanych przez układ podstawowy.

Dla prawidłowego funkcjonowania układu drogowego w gminie, wyprowadzenia ruchu na układ podstawowy oraz zapewnienia bezpośredniego dojazdu i obsługi zagospodarowania, konieczna będzie także modernizacja i rozbudowa układu obsługującego, co należy realizować w miarę pojawiających się potrzeb.

W zakresie podstawowego układu drogowego gminy Lutowiska planowana jest:

- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 896, relacji Ustrzyki Dolne – Czarna – Ustrzyki Górne;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 897 relacji Tylawa – Komańcza – Cisna – Wołosate – granica państwa jako części „dużej” obwodnicy bieszczadzkiej.

W zakresie przejść granicznych kierunek rozwoju obejmuje utworzenie turystycznego przejścia granicznego Żurawin – Boberka.

Dopuszcza się utworzenie drogowo – turystycznego przejścia granicznego Wołosate – Łubnia, pod warunkiem braku negatywnego wpływu tego działania na BdPN i dopuszczenia takiej możliwości w stosownym planie ochrony.

W zakresie układu obsługującego, na rysunku wskazano tylko ważniejsze gminne drogi lokalne i dojazdowe. Niniejsze studium dopuszcza się zmiany istniejącego układu obsługującego, w szczególności poprzez jego rozbudowę i przebudowę oraz rozwiązania zastępcze pod warunkiem właściwej obsługi istniejących i planowanych terenów zabudowy i zagospodarowania.

Wybrane drogi, powinny umożliwiać także prowadzenie komunikacji autobusowej i realizację ścieżek rowerowych – w miarę potrzeb i możliwości.

7.1.2. Polityka parkingowa

Przy programowaniu inwestycji należy stosować następujące wskaźniki postojowe:

- dla zabudowy wielorodzinnej minimum 1 miejsca postojowego / 1 mieszkanie;
- dla zabudowy jednorodzinnej minimum 2 miejsca / 1 mieszkanie lub dom;
- dla obiektów administracji minimum 2,5 miejsc postojowych / 100m² powierzchni użytkowej;
- dla handlu i usług minimum 3 miejsc postojowych / 100m² powierzchni użytkowej, nie mniej jednak niż 2 miejsca / 1 obiekt;
- dla targowisk minimum 3 miejsc postojowych / 100m² powierzchni targowej lub 1,5 miejsca / stoisko;
- dla funkcji produkcyjnych, magazynowych, składowych i innych zakładów pracy minimum 3 miejsca postojowe / 10 zatrudnionych;
- dla stacji obsługi pojazdów minimum 4 miejsca postojowe / stanowisko naprawy (obsługi);
- dla obiektów oświaty 2 miejsca postojowe / 10 zatrudnionych;
- dla obiektów sportu i rekreacji 10 miejsc na 100 użytkowników jednocześnie;
- dla kościołów minimum 10 miejsc na 100 użytkowników jednocześnie;
- dla cmentarzy minimum 10 miejsc postojowych / 1ha, nie mniej jednak niż 20 miejsc;
- dla klubów, kin, domów kultury i gastronomii itp. minimum 35 miejsc / 100 użytkowników jednocześnie lub miejsc siedzących, albo konsumpcyjnych;
- dla rejonowych przychodni zdrowia minimum 10 miejsc postojowych / 1000 m² powierzchni użytkowej;
- dla prywatnych przychodni i gabinetów lekarskich minimum 2 miejsca postojowe / 1 gabinet;

- dla hoteli, pensjonatów, domów wczasowych i agroturystyki 3-5 miejsc na 10 miejsc noclegowych;
- dla pól namiotowych i campingów minimum 1 miejsce na 4-6 użytkowników lub 1 stanowisko do ustawienia namiotu, albo 1 domek campingowy;
- dla działek letniskowych minimum 2 miejsca na każdy domek lub działkę;
- dla ogródków działkowych minimum 2 miejsca na 5 działek.

Od określonych powyżej wartości dopuszczalne są odstępstwa w granicach do 35% od ustalonych powyżej wartości, pod warunkiem wykonania stosownych analiz, których wyniki wykażą, że przyjęcie odmiennych wartości nie naruszy głównych zasad polityki parkingowej i nie wywoła zaburzeń w sieci drogowej, w szczególności pod kątem jej funkcjonowania.

Dodatkowo należy przewidywać miejsca dla przechowywania (postoju) rowerów w liczbie nie mniejszej niż 10 % wyliczonej liczby miejsc dla samochodów osobowych.

Parkingi należy realizować na terenie własnym inwestycji.

Realizacja miejsc postojowych w liniach rozgraniczających ulic w formie zatok i pasów postojowych, dopuszczalna jest na warunkach określonych w rozporządzeniu MTiGM w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi i ich usytuowanie.

7.1.3. Rozwój komunikacji zbiorowej

Celem rozwoju komunikacji zbiorowej jest poprawa standardu obsługi, w tym zapewnienie możliwości korzystania z niej wszystkim mieszkańcom gminy oraz turystom i wczasowiczom.

Podstawową rolę w obsłudze pełnić będzie komunikacja autobusowa oraz busy. Trasy autobusów i busów oraz lokalizacje przystanków powinny zapewniać dojście piesze w granicach 1000m dla większości obszaru gminy. Układ linii autobusowych zależeć będzie od rozwoju układu drogowego i będzie ulegał zmianom w miarę jego rozbudowy. Dla potrzeb funkcjonowania komunikacji autobusowej, w planach miejscowych oraz projektach budowlanych należy przewidywać lokalizację przystanków z zatokami i wiatami oraz w miarę potrzeb i możliwości pętli końcowych.

7.1.4. Obsługa transportu ładunków

Transport ładunków odbywać się będzie przy pomocy transportu samochodowego. Podobnie jak obecnie na terenie gminy nie będą występować istotne źródła i cele ruchu ciężarowego, poza wywozem drewna z lasu w okresie tzw. przełomów wiosennych.

7.1.5. Ruch pieszy

Należy dążyć do stworzenia dogodnych, krótkich i bezpiecznych powiązań dla pieszych.

W czasie budowy i modernizacji dróg należy je wyposażać w chodniki i przejścia dla pieszych.

7.1.6. Ruch rowerowy

Celem rozwoju dróg rowerowych jest zapewnienie każdemu chętnemu możliwości korzystania z roweru, poruszania się bezpiecznie w dogodnych warunkach środowiskowych, uczynienie z roweru silnie konkurencyjnego środka lokomocji, szczególnie w stosunku do samochodu osobowego.

Czynnikami sprzyjającymi rozwojowi ruchu rowerowego są:

- atrakcyjność terenów gminy dla rekreacyjnego wykorzystania rowerów;
- rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa;
- stosunkowo niski koszt budowy ścieżek rowerowych.

Czynnikami niesprzyjającymi dla rozwoju ruchu rowerowego są:

- niesprzyjające warunki klimatyczne przez znaczną część roku;
- świadomość obecnie niedogodnych warunków i bezpieczeństwa dla ruchu rowerowego oraz długiego procesu budowy sieci dróg i parkingów dla rowerów.

W miarę budowy nowych dróg i modernizacji istniejących, każdorazowo powinna być przeanalizowana możliwość i celowość budowy ścieżek rowerowych.

7.2. KOORDYNACJA POLITYKI ROZWOJU TRANSPORTU I POLITYKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

Konieczne jest skoordynowanie polityki komunikacyjnej z polityką przestrzenną w celu zmniejszenie transportochłonności i kosztów rozwoju całego układu.

Głównymi działaniami powinny być:

- utrzymanie zwartej struktury przestrzennej terenów zabudowanych gminy, przeciwdziałanie rozwojowi zabudowy na obszary z priorytetem ochrony oraz obszary trudne do obsługi lub wymagające znacznych nakładów dla jej zapewnienia;
- kształtowanie zagospodarowania przyjaznego ruchowi pieszemu i rowerowemu oraz umożliwienie jego obsługi transportem zbiorowym;
- polityka lokalizacyjna, uwzględniająca istniejącą lub możliwą do osiągnięcia dostępność komunikacyjną;
- utrzymanie równowagi między intensywnością wykorzystania terenów, a możliwościami jego obsługi przy pomocy komunikacji indywidualnej (samochodami osobowymi) i zbiorowej.

Zabudowa przy drogach powinna być lokalizowana w sposób minimalizujący uciążliwości komunikacyjne, zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa ochrony środowiska oraz przepisami szczególnymi dotyczącymi dróg publicznych.

Nowe obiekty budowlane powinny być sytuowane w odległościach nie mniejszych niż wynika to z zasięgu uciążliwości, w razie potrzeby z zastosowaniem zabezpieczeń przeciwdziałających ponadnormatywnemu hałasowi oraz w odległościach od zewnętrznej krawędzi jezdni nie mniejszych niż:

- dla dróg wojewódzkich i powiatowych - 8m na terenach zabudowy i 20m poza nimi;
- dla dróg gminnych – 6m na terenach zabudowy i 15m poza nimi.

Zmniejszenie powyższych odległości możliwe jest na warunkach określonych w przepisach szczególnych.

8. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Cele polityki rozwoju infrastruktury technicznej

Celem polityki rozwoju infrastruktury technicznej jest rozwój gwarantujący sprawne i pewne funkcjonowanie systemów zasilających i odprowadzających, obsługujących wszystkie tereny zabudowy (istniejące i przeznaczone pod zabudowę), a w pierwszej kolejności tereny zabudowy zwartej.

Ogólne kierunki dotyczące polityki rozwoju infrastruktury technicznej na terenie gminy:

- nie ogranicza się możliwości likwidacji, modernizacji lub rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej, pod warunkiem zapewnienia właściwej obsługi infrastrukturą techniczną obszarów i terenów funkcjonalnych zgodnie z pozostałymi kierunkami rozwoju;
- sieci infrastruktury technicznej powinny być prowadzone przez tereny przeznaczone na cele publiczne, w szczególności przez tereny dróg publicznych, przy spełnieniu warunków określonych w przepisach odrębnych; w przypadku braku możliwości prowadzenia sieci infrastruktury technicznej przez tereny dróg publicznych lub inne tereny publiczne dopuszcza się prowadzenie sieci infrastruktury technicznej przez tereny przeznaczone na inne cele, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- w granicach BdPN: w strefach ochrony czynnej dopuszcza się powstawanie wyłącznie sieci i urządzeń infrastruktury technicznej (wodnej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, gazowej i

telekomunikacyjnej) koniecznych do obsługi terenu i pod warunkiem, że nie ma możliwości ich poprowadzenia w innym terenie; w strefie ochrony krajobrazowej dopuszcza się powstawanie sieci urządzeń infrastruktury technicznej (wodnej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, gazowej i telekomunikacyjnej) koniecznych do obsługi terenu; zakazuje się wprowadzenia infrastruktury technicznej w strefie ochrony ścisłej; nowe sieci infrastruktury technicznej należy wykonywać w wersji podziemnej, należy dążyć również do zamiany już istniejących sieci naziemnych i napowietrznych na podziemne;

- przebiegi sieci infrastruktury technicznej w miarę możliwości powinny być niekolizyjne z istniejącym i planowanym zagospodarowaniem;
- gmina powinna posiadać aktualne opracowania specjalistyczne, w oparciu o które realizowany będzie przebieg sieci infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych pod inwestycje;
- uruchamiając nowe tereny pod inwestycje należy wyprzedzająco realizować na nich urządzenia infrastruktury technicznej;
- dla nowych terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod zabudowę, uzbrojenie terenu w sieci wodociągowe i kanalizacyjne powinno wyprzedzać realizację zabudowy;
- zakazuje się realizacji elektrowni wiatrowych;
- w granicach BdPN zakazuje się realizacji elektrowni wodnych.

Na załączniku graficznym oznaczono istniejące i zlikwidowane otwory górnicze – obowiązuje zachowanie strefy ochronnej w odległości 5m od otworu zlikwidowanego oraz 50m od otworu czynnego, w granicach których obowiązuje zakaz zabudowy.

Dopuszcza się dalsze prace poszukiwawcze tj. badań geofizyczne, wiercenie za ropą i gazem oraz inwestycji związanych z zagospodarowaniem odkrytych zasobów, pod warunkiem zgodności z przepisami odrębnymi.

8.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ

W zakresie zaopatrzenia w wodę wyrazem polityki przestrzennej są następujące kierunki rozwoju:

- utrzymanie i modernizacja istniejących ujęć wód powierzchniowych i głębinowych oraz stacji uzdatniania wody pitnej;
- utrzymanie i modernizacja istniejącej sieci wodociągowej;
- sukcesywna rozbudowa istniejącego systemu wodociągowego, w pierwszej kolejności zaleca się w pełni uzbroić istniejące tereny zabudowy, docelowo zaś (w następnych etapach inwestycji) zaleca się sukcesywną rozbudowę sieci na terenach nowoprzeznaczonych pod zabudowę (obszary rozwojowe), uwzględniając przy tym potrzeby wyznaczone przez chłonność terenów;
- dopuszczenie utrzymania w obecnie istniejącym zakresie korzystania z indywidualnych ujęć wody;
- zapewnienie alternatywnego systemu zaopatrzenia w wodę w sytuacjach kryzysowych poprzez lokalizację studni awaryjnych lokalizowanych wyłącznie na terenach umożliwiających w razie potrzeby dostęp ogólny;
- zaleca się ochronę ujęć wody poprzez budowę urządzeń oczyszczających wody opadowe z terenów intensywnej zabudowy, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów znajdujących się w strefach ochronnych;
- wykonanie studiów branżowych nt. konieczności wprowadzenia stref ochrony pośredniej istniejących ujęć wody i ewentualne podjęcie działań w kierunku ich ustanowienia.

8.2. GOSPODARKA ŚCIEKAMI

W zakresie gospodarki ściekowej wyrazem polityki przestrzennej są następujące kierunki rozwoju:

- budowa, utrzymanie, rozbudowa i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków, i dalsza rozbudowa sieci kanalizacji na terenie objętym działaniem danej zlewni ściekowej;
- rozdzielczy system odprowadzania ścieków, w oparciu o istniejące, modernizowane i rozbudowywane przewody zbiorcze i przyłącza;
- modernizacja istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej zmierzająca m.in. do zapewnienia szczelności sieci grawitacyjnych;
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenach inwestycyjnych z wysokim poziomem wód gruntowych, ze względu na konieczność ochrony wód powierzchniowych i podziemnych;

- sieć kanalizacyjna powinna pokrywać się z przebiegiem sieci wodociągowej; w pierwszej kolejności wyposażanie w sieć kanalizacji sanitarnej powinno dotyczyć terenów, które zaopatrywane są w wodę z sieci wodociągowej;
- sukcesywna rozbudowa istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej (rozbudowa istniejących oczyszczalni ścieków, w miarę potrzeby budowa nowych) w układzie grawitacyjnym a w przypadku braku takich możliwości - grawitacyjno-pompowym (tłocznym) z zastosowaniem sieciowych przepompowni ścieków - w pierwszej kolejności zaleca się uzbroić istniejące tereny zabudowy - zwłaszcza zwodociągowane, docelowo zaś (w następnych etapach inwestycji) zaleca się sukcesywną rozbudowę sieci na terenach nowoprzeznaczonych pod zabudowę (obszary rozwojowe), uwzględniając przy tym potrzeby wyznaczone przez chłonność terenów;
- dopuszcza się odprowadzanie ścieków do zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków, z zastrzeżeniem, że po realizacji sieci kanalizacyjnej zbiorniki bezodpływowe będą likwidowane; w strefie z wysokim poziomem wód gruntowych odstępstwo to nie obowiązuje;
- ścieki odzwierzęce powinny być gromadzone w szczelnych, zamkniętych zbiornikach i na płytach gnojowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;
- zrzuty wód opadowych muszą być podczyszczone do parametrów określonych w przepisach odrębnych.

8.3. GOSPODARKA ODPADAMI

W zakresie gospodarki odpadami wyrazem polityki przestrzennej są następujące kierunki rozwoju:

- gospodarka odpadami zgodnie z planami gospodarki odpadami;
- obowiązuje składowanie, zagospodarowanie lub utylizacja odpadów, na warunkach określonych w planie gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego, przez gminę i w przepisach odrębnych;
- na terenie gminy nie przewiduje się terenów składowania odpadów; dopuszcza się zachowanie infrastruktury po sortowni w Smolniku i przekształcenie jej w Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów lub bazę magazynowo-transportową;
- zabezpieczenie miejsc lokalizacji pojemników do czasowego gromadzenia odpadów stałych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

8.4. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną wyrazem polityki przestrzennej są następujące kierunki rozwoju:

- poprawa bezpieczeństwa energetycznego poprzez działania zmierzające do lokalizacji na obszarze gminy linią 110 kV relacji Ustrzyki Dolne – Smolnik (w większości trasy realizowana jako dwutorowa z istniejącą 110 kV) z wpięciem w okolicach skrzyżowania drogi Lutowiska – Czarna z drogą do Skorodnego.
Do czasu realizacji ww. linii 110 kV, zapewnienie pokrycia przyrostu zapotrzebowania na moc uwarunkowane jest między innymi modernizacją istniejącego GPZ, pod kątem wymiany istniejących transformatorów na większe jednostki o mocach zapewniających ich wzajemne rezerwowanie mocy zapotrzebowanej z obiektu;
- zasilanie w energię elektryczną z istniejących, modernizowanych i rozbudowywanych linii:
  - średniego napięcia 15 kV relacji Smolnik – Ustrzyki Dolne, Smolnik – Ustrzyki Górne, Smolnik – Zatwarnica, Smolnik – Tarnawa Niżna zasilanych z: GPZ 110/15kV Smolnik,
  - niskiego napięcia 0,4 kV zasilanych ze stacji transformatorowych 15/0,4 kV;
- ze względu na zwiększające się zużycie energii elektrycznej do czasu realizacji zamierzeń inwestycyjnych przedstawionych powyżej, przewiduje się modernizację i przebudowę (w tym racjonalną konfigurację) istniejących sieci i urządzeń na terenach zurbanizowanych i dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców gminy;
- w zakresie zaspokojenia potrzeb w energię terenów nowozainwestowanych wskazuje się na rozwój linii 15 kV oraz lokalizację stacji transformatorowych 15/0,4 kV wraz z podejmowaniem działań zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego z warunkami jak poniżej;
- nowe i modernizowane sieci średniego i niskiego napięcia na terenach zwartego zainwestowania zaleca się realizować jako kablowe, a stacje transformatorowe jako wbudowane w obiekty;

- zachowanie pasów technicznych od napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia w odległości 11m (po 5,5m w obie strony od osi linii) dla istniejących i projektowanych linii 15 kV; dla projektowanych linii elektroenergetycznych 110 kV należy uwzględniać pasy techniczne o szerokości 20m (po 10m w obie strony od osi linii);
- w obszarze pasów technicznych: nie należy lokalizować budynków mieszkalnych lub innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi (w indywidualnych przypadkach odstępstwa od tej zasady może udzielić właściciel linii na określonych przez siebie warunkach), nie należy sadzić roślinności wysokiej (zalesienia terenów rolnych w pasie technicznym linii mogą być przeprowadzane w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną wysokość sadzonych drzew i krzewów); lokalizacja obiektów budowlanych lub zmiana zagospodarowania terenu w pasie technicznym napowietrznych linii elektroenergetycznych 110 kV i 15 kV może nastąpić w uzgodnieniu i na warunkach gestora sieci;
- ilość projektowanych stacji transformatorowych oraz linii 15 kV i niskiego napięcia wyniknie z rzeczywistej intensywności zabudowy na terenach predysponowanych w studium do zainwestowania oraz wysokości zapotrzebowania mocy przez przyszłych odbiorców;
- proponuje się, jako alternatywny dla istniejącej sieci elektroenergetycznej, rozwój energetyki odnawialnej, zwłaszcza tzw. „energii otoczenia” (tj. energii odbieranej ze źródeł o niskich temperaturach i przekazywana do odbiornika o wysokiej temperaturze poprzez pompę ciepłą) zastrzeżeniem jak poniżej;
- zakaz lokalizowania elektrowni wiatrowych a także na terenie BdPN elektrowni wodnych;
- opracowanie „Koncepcji...” lub „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”.

Dla linii elektroenergetycznych 110 kV może zostać ustanowiona strefa ograniczonego użytkowania w drodze decyzji rady powiatu (na podstawie art. 135 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska).

8.5. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

W zakresie zaopatrzenia w ciepło wyrazem polityki przestrzennej są następujące kierunki rozwoju:

- sukcesywne zastępowanie paliw stałych w lokalnych kotłowniach i paleniskach indywidualnych proekologicznymi systemami ogrzewania, w tym niekonwencjonalnymi i opartymi na odnawialnych surowcach energetycznych (energia słoneczna, pompy ciepła, geotermia);
- gazyfikacja gminy (aktualnie cała gmina poza zasięgiem gazu przewodowego).

8.6. SYSTEM ŁĄCZNOŚCI

W zakresie systemu łączności wyrazem polityki przestrzennej są następujące kierunki rozwoju:

- rozwój systemów telekomunikacji w zakresie urządzeń telefonii przewodowej oraz bezprzewodowej;
- dopuszcza się lokalizację anten nadawczo - odbiorczych telefonii bezprzewodowej na istniejących elementach wysokościowych i w innych miejscach wskazanych przez operatorów na obszarach poza terenami o znaczących walorach kulturowych, przyrodniczych i krajobrazowych, w szczególności poza obszarami objętymi ochroną prawną zabytków i przyrody (z wyłączeniem Wschodnio-beskidzkiego OChK);
- budowa linii światłowodowych.

8.7. SYSTEM ZABEZPIECZENIA PRZECIWPOWODZIOWEGO I REGULACJI STOSUNKÓW WODNYCH

W zakresie systemu zabezpieczenia przeciwpowodziowego i regulacji stosunków wodnych wyrazem polityki przestrzennej jest:

- utrzymanie i remont lub w razie potrzeby modernizacja urządzeń melioracji;
- priorytet dla utrzymania w aktualnym użytkowaniu obszarów podmokłych, młak i bagien;
- realizację rozbudowy obiektów małej retencji.

9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Studium wyróżnia obszary, na których realizowane są cele publiczne o znaczeniu lokalnym należą do nich:

- tereny obsługi technicznej w zakresie zaopatrzenia w wodę wraz z siecią wodociągową;
- teren obsługi technicznej w zakresie oczyszczania ścieków;
- tereny usług publicznych, o lokalizacji wskazanej do zachowania;
- tereny cmentarzy, gminnej zieleni urządzonej, o lokalizacji wskazanej do zachowania;
- tereny gminnych dróg publicznych;
- tereny ogólnodostępnych parkingów (miejsc postojowych dla samochodów);
- pozostałe gminne tereny obsługi technicznej służące zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców.

Wszelkie niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania gminy obiekty i urządzenia, a w szczególności: obiekty obsługi technicznej, urządzenia wodne i melioracji, drogi gminne, drogi wewnętrzne, obiekty i urządzenia komunikacji wodnej, zielen parkową, publiczne usługi sportu, ciągi pieszo-jezdne, ciągi piesze, ścieżki rowerowe, ogólnodostępne parkingi (miejsca postojowe dla samochodów) i garaże, miejsca lokalizacji pojemników do czasowego gromadzenia odpadów stałych, można realizować na każdym terenie w sposób nie kolidujący z funkcją tych terenów i przepisami odrębnymi.

Inwestycje celu publicznego należy rozumieć zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zakres i rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym będą zgodne z określonymi w niniejszym *Studium* kierunkami rozwoju i zostaną uszczegóławiane na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Studium wyróżnia obszary, na których realizowane są cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym należą do nich:

- sieć dróg wojewódzkich i powiatowych.

Inwestycje celu publicznego należy rozumieć zgodnie z przepisami odrębnymi.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na obszarze gminy obejmują w szczególności:

- włączenie do sieci NATURA 2000 projektowanego Specjalnego Obszaru Ochrony (SOO) „Bieszczady” (PLC 180001);
- budowę linii elektroenergetycznej 110 kV;
- modernizację (przebudowę i rozbudowę) dróg wojewódzkich;
- modernizację (przebudowę i rozbudowę) oraz budowę nowych odcinków dróg powiatowych;
- w miarę potrzeby rozbudowę i przebudowę dróg powiatowych;
- budowę zbiorników „małej retencji” w m. Lutowiska i m. Muczne.

Zakres i rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym będą zgodne z określonymi w niniejszym *Studium* kierunkami rozwoju i zostaną uszczegóławiane na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA

SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000m² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Na terenie gminy Lutowiska nie wskazuje się obszarów dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

11.1. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI

Wszystkie działki, położone na terenach budowlanych, których kształt uniemożliwia ich wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem powinny ulec scaleniu i wtórnemu podziałowi. Studium nie wskazuje obszarów do przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

11.2. OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000m²

Na terenie gminy nie wskazuje się terenów lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m².

11.3. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Nie wyznacza się konkretnych obszarów przestrzeni publicznych, dla których następowalby obowiązek sporządzenia planów. Wymienione wyżej ciągi dróg leżą w granicach większego obszaru, dla którego gmina zamierza sporządzić plany miejscowe.

12. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

W studium określono obszary, dla których opracowanie miejscowego planu zagospodarowania byłoby wskazane ze względów:

- społeczno-ekonomicznych – pozyskanie terenów pod inwestycje z zakresu budownictwa jedno i wielorodzinnego oraz usług, co wstępnie zaspokoiliby zwiększający się popyt na tereny inwestycyjne;
- planistycznych – w postaci kompleksowego zagospodarowania terenów inwestycyjnych z określeniem zasad podziału na działki budowlane i obsługą komunikacyjną oraz z urządzeniami infrastruktury technicznej;
- kulturowych – określenie zasad ochrony i opieki nad zabytkami,
- podniesienia atrakcyjności tych terenów poprzez określenie ładu przestrzennego i zasad zagospodarowania.

Proponowane granice obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wskazano na załączniku graficznym nr 2 („Kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy”). Granice przedmiotowych obszarów powinny być każdorazowo zweryfikowane i ustalone w oparciu o przeprowadzone analizy – zgodnie z art. 14 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Kolejność sporządzania tych planów będzie zależała od potrzeb. W studium wskazuje się rekomendowany porządek realizacji planów miejscowych wyłoniony w wyniku analiz, w których głównymi kryteriami były względy społeczno-ekonomiczne, planistyczne, kulturowe i przyrodnicze, jednak nie jest ona kolejnością wiążącą.

Do podstawowych kryteriów hierarchizacji prac planistycznych należy zaliczyć:

- możliwość uzbrojenia terenu w magistralne systemy infrastrukturalne w ciągu 3-5 lat od zatwierdzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- zabezpieczenie podstawowych usług ze sfery społecznej (oświata, zdrowie) w ciągu 4-5 lat, poprzez rozbudowę istniejących obiektów lub budowę nowych;
- uzyskanie wstępnej akceptacji większości właścicieli gruntów do natychmiastowej zmiany użytkowania gruntów.

Stosownie do przepisu art. 7 ustawy za dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2004, Nr 121, poz.1266 z późniejszymi zmianami) przeznaczenie gruntów rolnych o wysokiej przydatności rolniczej i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne dokonuje się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zaleca się podejmowanie procedur planistycznych po zgłoszeniu wniosków mieszkańców i inwestorów.

13. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W zakresie kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyrazem polityki przestrzennej są następujące kierunki i zasady:

- ochrona gruntów rolnych III i IV klasy bonitacji oraz gleb pochodzenia organicznego ze szczególnym uwzględnieniem zwartych kompleksów, leżących poza terenami zainwestowanymi i rozwojowymi;
- zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu terenów łąk i pastwisk;
- na obszarze BdPN obowiązuje zakaz prowadzenia gospodarki rolnej;
- w obszarze otuliny BdPN obowiązuje wspieranie ekstensywnej gospodarki hodowlano - pasterską wspomaganą przez umiarkowaną gospodarkę rolną, pszczelarską i tzw. usługi agroturystyczne;
- kształtowanie zieleń śródpolnej powinno być oparte o gatunki rodzime;
- zakaz zalesienia punktów i korytarzy widokowych.

W zakresie kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej wyrazem polityki przestrzennej są następujące kierunki i zasady:

- maksymalna ochrona i utrzymanie w dotychczasowym użytkowaniu gruntów leśnych, z uwagi na ich znaczenie ochronne, ekologiczne i gospodarcze;
- dopuszcza się zwiększenie areалу gruntów leśnych oraz wzrost udziału lasów o funkcji ochronnej;
- zwiększanie areálu gruntów leśnych powinno w szczególności dotyczyć terenów przyległych do istniejących kompleksów leśnych i gruntów Lz, V i VI klas bonitacyjnych oraz gruntów IV klasy bonitacyjnej, jeśli areał przeznaczony do zalesienia nie przekracza 10 arów lub jest gruntem zdegradowanym;
- na obszarze BdPN zakazuje się zmiany przeznaczenia gruntów leśnych;
- na obszarze BdPN obowiązuje zachowanie leśnych ekosystemów o charakterze pierwotnym i naturalnym oraz renaturalizacja sztucznych drzewostanów niezgodnych z siedliskiem;
- zalesianie gruntów położonych poza BdPN winno być zgodne z operatem granicy polno-leśnej, w którym należy wskazać miejsca i kolejność zalesień;
- na terenie lasów dopuszcza się rozwój funkcji rekreacyjnych na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

Gospodarkę leśną winno się prowadzić na warunkach określonych w planach urządzeniowych lasów.

14. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Do obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na obszarze gminy Lutowiska, zaliczono tereny położone w strefie zalewu wygenerowanej dla przepływu maksymalnego o prawdopodobieństwie przewyższenia $p=1\%$ (tzw. woda stuletnia). Są to tereny w obrębie koryta rzeki San i równiny zalewowej, w związku z czym obszary istniejącej zabudowy nie są bezpośrednio narażone na występowanie powodzi.

W strefach szczególnego zagrożenia powodziowego występują zasadnicze ograniczenia w zagospodarowywaniu terenu wynikające bezpośrednio z ustawy prawo wodne.

Zgodnie z danymi zawartymi w opracowaniu wykonanym przez RZGW w Krakowie szczególne zagrożenie powodzią nie obejmuje terenów istniejącej i planowanej zabudowy. Obowiązuje zakaz zabudowy na w/w terenach, oraz zakazy wynikające z przepisów odrębnych. Ponadto na obszarach zagrożenia powodzią zakazuje się lokalizowania cmentarzy, zbiorników paliw i innych inwestycji szkodliwych dla środowiska oraz prowadzenia chowu i hodowli metodą bezściółkową.

Wg danych SOPO (System Osłony Przeciwsuwiskowej) na obszarze gminy Lutowiska nie występują osuwiska oraz tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych. Jednakże ze względu na budowę geologiczną i rzeźbę terenu cały obszar gminy należy traktować jako potencjalnie narażony. W związku z powyższym zakazuje się wprowadzania zabudowy na stoki o nachyleniu większym niż 15 stopni.

15. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na terenie gminy obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny nie występują.

16. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY (DZ. U. NR 41, POZ. 412 Z PÓŹN. ZM.)

Na terenie gminy Lutowiska nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych.

17. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Na obszarze gminy nie wskazuje się obszarów wymagających przekształceń (poza przekształceniami wynikającymi z rozdziałów powyżej) lub rehabilitacji.

18. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy Lutowiska nie występują tereny zamknięte.

19. OBSZARY PROBLEMOWE

Na terenie gminy Lutowiska nie występują obszary problemowe.

SPIS TREŚCI:

1. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ I ICH WPLYW NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	2
2. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ	19
3. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW	20
3.1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY – OKREŚLENIE STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	20
3.2. KIERUNKI ZMIAN W PRZEZNACZENIU TERENÓW	21
4. KIERUNKI ZMIAN I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY	23
4.1. STREFY FUNKCJONALNE	23
4.2. WĘZŁY I PASMA FUNKCJONALNE ZAINWESTOWANE I ROZWOJOWE GMINY	27
4.4. TERENY FUNKCJONALNE ZAINWESTOWANE I ROZWOJOWE GMINY	28
4.5. TERENY FUNKCJONALNE OTWARTE	35
4.6. KOLEJNOŚĆ UDOSTĘPNIANIA OBSZARÓW ROZWOJOWYCH ZABUDOWY	37
5. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	38
5.1. SYSTEM PRZYRODNICZY	38
5.2. OBSZARY I OBIEKTY OCHRONY PRZYRODY	39
5.3. ZASADY OCHRONY POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	40
5.4. ZASADY OCHRONY ZASOBÓW WODNYCH I ICH JAKOŚCI	41
5.5. ZASADY OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI	42
5.6. ZASADY OCHRONY PRZED HAŁASEM	43
5.7. ZASADY OCHRONY PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI	43
5.8. ZASADY OCHRONY KOPALIN	43
5.9. ZASADY OCHRONY ZWIERZĄT I ROŚLIN	43
6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	44
6.1. OBIEKTY I OBSZARY ZABYTKOWE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW, OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	44
6.2. OBIEKTY I OBSZARY ZABYTKOWE WSKAZANE DO OCHRONY W PLANACH MIEJSCOWYCH	46
6.3. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	51
7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO	52
7.1. POLITYKA ROZWOJU TRANSPORTU	52
7.2. KOORDYNACJA POLITYKI ROZWOJU TRANSPORTU I POLITYKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO	55
8. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	55
8.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ	56
8.2. GOSPODARKA ŚCIEKAMI	56
8.3. GOSPODARKA ODPADAMI	57
8.4. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ	57
8.5. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO	58
8.6. SYSTEM ŁĄCZNOŚCI	58
8.7. SYSTEM ZABEZPIECZENIA PRZECIWPOWODZIOWEGO I REGULACJI STOSUNKÓW WODNYCH	58
9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM	59
10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA	59
11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M ² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	59
11.1. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI	60

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUTOWISKA
CZĘŚĆ II – KIERUNKI ROZWOJU

11.2. OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M ²	60
11.3. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	60
12. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	60
13. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	61
14. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	62
15. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	62
16. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY (DZ. U. NR 41, POZ. 412 Z PÓŻN. ZM.)	62
17. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENI, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI	62
18. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH	62
19. OBSZARY PROBLEMOWE	62